

De waarde van water

Jaarverslag Waterschap Noorderzijlvest 2023

2023 was een bijzonder jaar waarin de waarde van water overduidelijk zichtbaar werd.

Natuurlijk waren er de waterschapsverkiezingen: een hoger opkomstpercentage, nieuw gekozen politieke partijen in het algemeen bestuur en een coalitieakkoord met stevige ambities om de waarde van water te onderstrepen.

Nieuwe klimaatscenario's van het KNMI laten geen misverstand bestaan over de veranderende omstandigheden waaraan we het hoofd moeten bieden: Zomers worden droger. Winters worden natter.

Dit vergezicht voor de komende jaren kwam meteen uit. 2023 werd het één van de natste jaren ooit gemeten. Ons watersysteem kan periodes met langdurige neerslag hebben; dat krijgen we alleen voor elkaar door de niet aflatende inzet van onze mensen en onze machines.

De nieuwe dagelijks bestuursleden en de dijkgraaf kijken in dit jaarverslag een jaar na de verkiezingen vooruit: Annette van Velde, Herman Beerda, Arie van Wijk, Bert Wiersema en Roeland van der Schaaf nemen de lezer mee naar diverse locaties in het werkgebied van Noorderzijlvest. Deze plekken en hun verhaal illustreren voor onze bestuurders – elk in hun eigen portefeuille – de waarde van water.

Veel leesplezier!

Het werkgebied van Noorderzijlvest omvat

144.000 ha

(= 1440 km²)

Uitvoering dijkversterking Lauwersmeerdijk-Vierhuizergat gestart **P. 85**

Eerste paal voor bouw getijdenduiker Dubbele Dijk geslagen **P. 18**

Interview: Roeland van der Schaaf **P. 10**

Interview: Bert Wiersema **P. 71**

Uitvoering Nieuwe Waterwerken Zoutkamp begonnen **P. 68**

Renovatie gemaal Fanerpolder afgerond **P. 66**

Vergroening van de dijk met vetplantjes **P. 80**

Circulaire inzet van bagger bespaart CO2 **P. 40**

Onderzoeksproject REGAIN van start **P. 53**

Waterschapsverkiezingen 2023 **P. 7**

Start uitvoering 3^e fase KRW-maatregelen Paterswoldsemeer **P. 37**

Interview: Herman Beerda **P. 57**

Startsein aanleg persleidingen afvalwater Westerkwartier **P. 55**

Interview: Arie van Wijk, vispassage Sterrebos, Roden **P. 42**

Aan de slag met een klimaatbestendige Kop van Drenthe **P. 50**

Leefgebieden voor bever in Groningen en Drenthe raken vol **P. 82**

Voorkeursalternatief extra waterberging De Onlanden vastgesteld **P. 34**

Hoogwater in najaar en winter 2023/2024 **P. 21**

Interview: Annette van Velde **P. 25**

Noorderzijlvest telt

23

algemeen bestuursleden

Waterschapsverkiezingen 2023

Elke vier jaar zijn er nieuwe waterschapsverkiezingen. Op 15 maart mochten de inwoners naar de stembus om een nieuw bestuur voor ons waterschap te kiezen. Dijkgraaf Roeland van der Schaaf maakte 23 maart de uitslag bekend. → [Artikel gaat verder op de volgende pagina →](#)

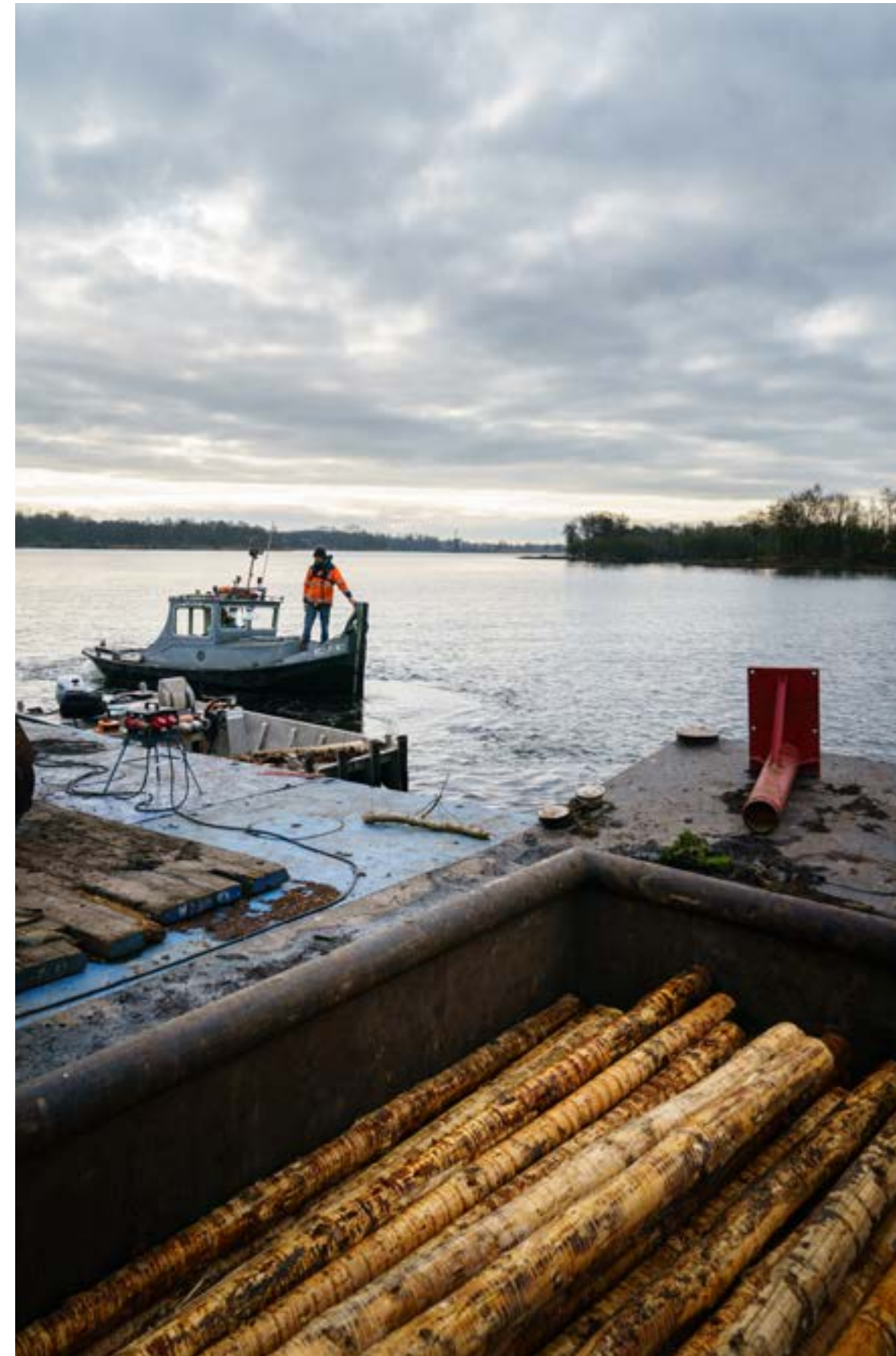
In totaal brachten 175.700 inwoners hun stem uit, de opkomst was 60,1%. Dat is flink hoger dan in 2019, toen stemde 53,3%. Er deden 11 partijen mee aan de verkiezingen. Water Natuurlijk haalde de meeste zetels en kwam uit op 6. Nieuwkomer BBB haalde 4 zetels en de PvdA 3. Maar liefst 6 partijen kregen ieder 1 zetel: CDA, ChristenUnie, Betaalbaar Water, VVD en de nieuwkomers Student & Water en Groninger Belang. Belang van Nederland (BVNL) en 50PLUS haalden te weinig stemmen voor een zetel. In totaal zijn er 19 zetels verdeeld onder de politieke partijen. Er zijn ook 4 geborgde zetels, bestemd voor vertegenwoordigers van boeren en beheerders van natuurterreinen. Opgeteld zijn er 23 leden in het nieuwe algemeen bestuur. Ten opzichte van het vorige bestuur keerden 12 van de 23 leden terug in het nieuwe algemeen bestuur. 11 bestuurders zijn nieuw.

Installatie nieuw bestuur

Woensdag 29 maart was de installatie van het nieuwe bestuur. Die dag namen de kandidaten officieel hun zetel in het algemeen bestuur in. Zij legden de eed of de belofte af. Daarmee begon de nieuwe bestuursperiode van vier jaar.

Alle fracties wilden een coalitie met brede steun in het algemeen bestuur. Op 30 maart startte Cora-Yfke Sikkema als informateur de verkenningsfase op weg naar een nieuwe coalitie. Daarna was Ton Baas aan de beurt als formateur. Onder zijn leiding kwam er een coalitieakkoord. Het coalitieakkoord is ondertekend door de fracties van Water Natuurlijk, combinatie Geborgd Ongebouwd – VVD – CDA, PvdA, Geborgd Natuur en Student & Water. Samen vertegenwoordigen zij 16 van de 23 zetels in het algemeen bestuur.

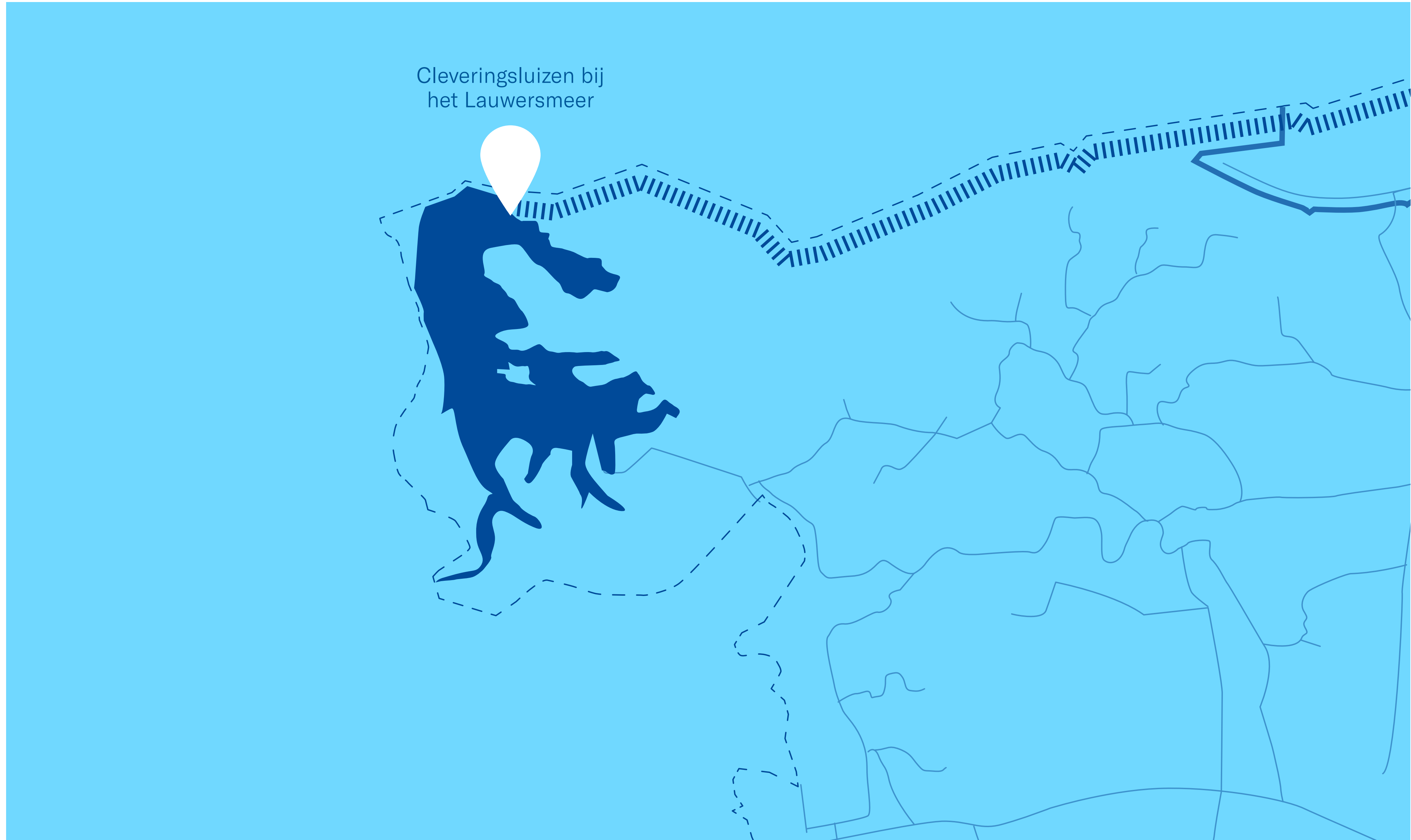

Noorderzijlvest heeft

316

medewerkers. Dat zijn
300 formatieplaatsen

“Ons watersysteem kan een stootje hebben; maar geen tijd om achterover te leunen”

Dijkgraaf Roeland van der Schaaf beleefde in 2023 zijn eerste volledige kalenderjaar in functie. En alles kwam voorbij. Na de verkiezingen installeerde hij een nieuw algemeen bestuur met veel nieuwe gezichten. De daarop volgende coalitievorming duurde tot aan het begin van de zomer. Begin oktober presenteerde het KNMI de nieuwste klimaatscenario's. Reden genoeg voor Van der Schaaf om – opnieuw – te waarschuwen voor de effecten van zeespiegelstijging op ons werkgebied. Niet lang daarna begon het kletsnatte najaar. Wintermaand december deed daar nog een schepje bovenop. Van der Schaaf: “Zowel de toekomstscenario's als de realiteit van 2023 laten zien dat ons watersysteem een stootje kan hebben. Maar er is absoluut geen tijd om achterover te leunen”.

“Als de zeespiegel verder stijgt, worden de mogelijkheden om te spuien op zee met een lage waterstand steeds schaarser. We moeten nu nadenken over wat straks nodig is. Anders zijn we te laat.”

Calamiteit

De lange periode met hoogwater in het laatste kwartaal van 2023 die nog doorliep tot begin 2024 zorgde ervoor dat het werk van de waterschappen in het middelpunt van de belangstelling stond. Veel media-aandacht. Veel vragen. En ook zeker veel vormen van overlast.

“Bij ons was de situatie behoorlijk goed onder controle. Maandenlang moesten onze gemalen en onze mensen continu doorwerken om overtollig water weg te pompen. Dat is een unieke situatie die we niet eerder zo meemaakten”.

Eigenlijk was deze periode met hoogwater een calamiteit die zich in ‘slow motion’ voltrok. “Toch is het goed om ons te bedenken wat er was gebeurt als we niet op tijd hadden geïnvesteerd in extra gemalen met grotere capaciteit, natuurlijke of speciaal aangelegde waterbergingen of keerkleppen om het vele water beter mee te kunnen verdelen over een groter gebied voor we het afvoeren naar zee. Het waterschap heeft dus veel eerder heel veel goed werk gedaan om grote problemen door hoogwater te voorkomen”, legt Van der Schaaf uit.

Bij de Cleveringsluizen wordt water uit het Lauwersmeer bij een lage waterstand op zee 'onder vrij verval' gespuid. In een toekomst met een hogere zeespiegel is dat niet meer vanzelfsprekend.

Gegarandeerde afvoer naar zee

Het KNMI presenteerde nieuwe klimaatscenario's. Het bracht nieuws dat we eigenlijk al verwachtten. Conclusie: het wordt in alle seizoenen warmer. We krijgen nog vaker te maken met extreme neerslag en droogte. Weersextremen zullen elkaar sneller opvolgen. Daarnaast zal de zeespiegel harder stijgen dan eerder gedacht; mogelijk kijken we tegen een zeespiegelstijging van 1 meter aan in het jaar 2100.

Van der Schaaf: "Ik heb toen aangegeven dat ik mij zorgen maak om de gegarandeerde waterafvoer op zee op de langere termijn. In het Lauwersmeer kunnen we heel veel water tijdelijk bergen voor we het op de Waddenzee kunnen lozen. Dat heeft ons dit najaar en deze winter ook erg geholpen. We kunnen dat alleen onder vrij verval doen. Er staat geen gemaal. Als de zeespiegel verder stijgt, worden de mogelijkheden om te spuien op zee met een lage waterstand steeds schaarser. We moeten nu nadenken over wat straks nodig is. Anders zijn we te laat. Tot op heden zijn

we op tijd geweest met het nemen van maatregelen in de boezem om droge voeten te houden. Ik zou die gegarandeerde afvoer van te veel water willen waarborgen op het meest cruciale punt in ons werkgebied: van het Lauwersmeer naar de Waddenzee", verklaart Van der Schaaf.

Samenwerken is een doel op zich

In de opgave om het veranderende klimaat het hoofd te bieden staat het waterschap niet alleen. "Ik ben gelukkig niet de enige in ons dagelijks bestuur die oproept tot samenwerken op allerlei fronten. Het is goed en noodzakelijk om ons werk te verbinden aan opgaven van andere overheden en partners waaronder ook onderwijs en bedrijfsleven. Wij vinden goed beschouwd dat samenwerken een doel op zich is. Als die niet of onvoldoende is gezocht, is het veel moeilijker om tot de kern van steeds bredere vraagstukken te komen. En is de kans te groot dat we halve maatregelen nemen. Terwijl we nu juist meerwaarde willen creëren voor het gebied", legt Van der Schaaf uit.

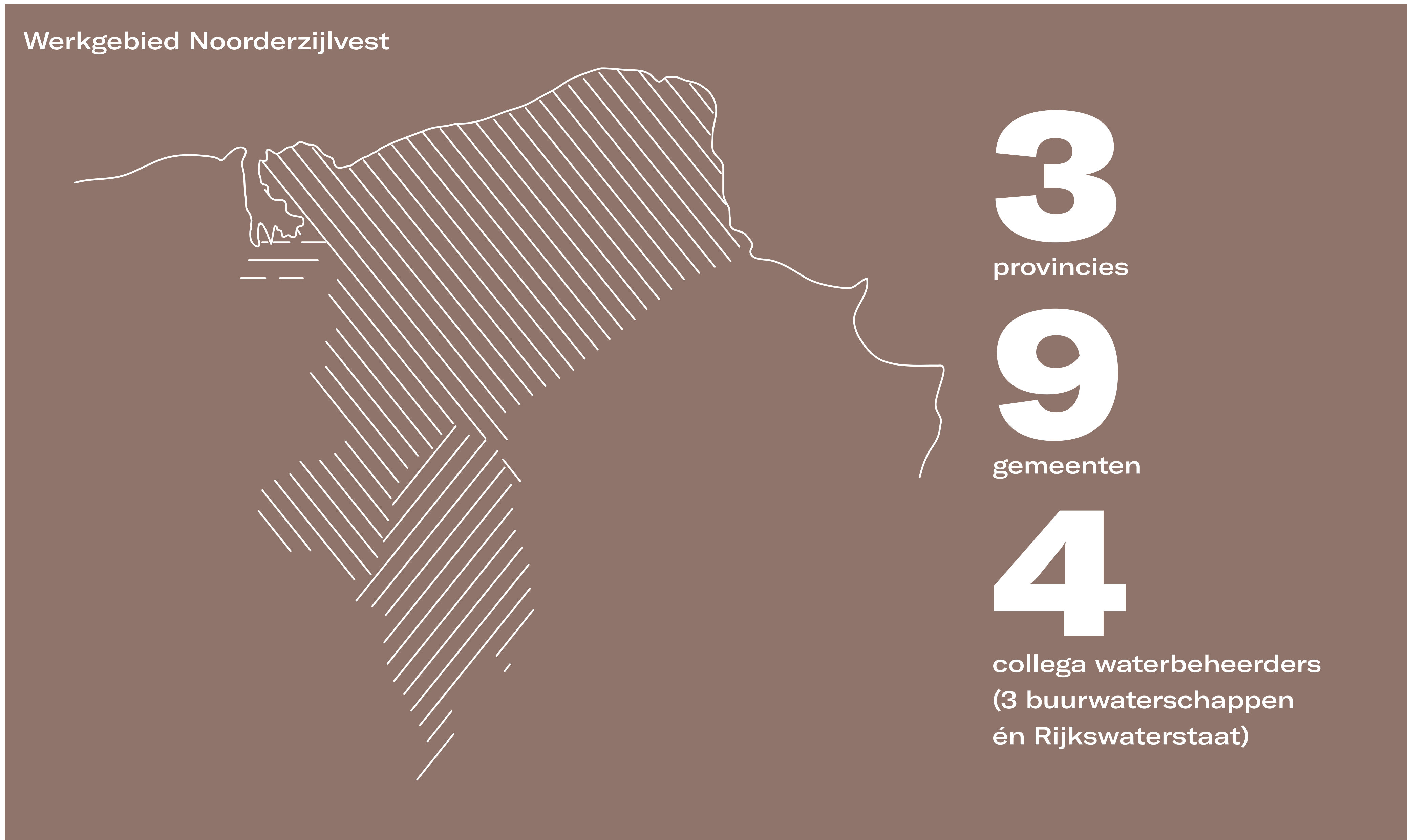
Hij ziet stap voor stap beweging in de rol en de ruimte die waterschappen krijgen en ook hun agenderende en deskundige positie innemen, ook in internationaal opzicht met de Blue Deal partnerships.

Nu goed doen

“Onze investeringsagenda is groter dan ooit met ruim € 60 miljoen per jaar. Zonder die investeringen wordt het steeds moeilijker om veilig en gezond te kunnen blijven leven met water in de regio”. ‘Veilig’ en ‘gezond’ zijn kernwaarden waarin ‘de overheid’ veel goed te maken heeft in onze regio. Van der Schaaf zou het heel gek vinden als we ons werk aan water helemaal los zien van de nieuwe toekomst. “Nij begun is juist bedoeld om het nu met elkaar goed te doen. Ons DNA gaat uit van samen werken voor het algemeen belang. Waarbij water wat mij betreft wel de plaat is waarop de puzzel gemaakt wordt”.

“Het waterschap heeft veel eerder heel veel goed werk gedaan om grote problemen door hoogwater te voorkomen.”

Eerste paal voor bouw getijdenduiker Dubbele Dijk geslagen

In november is officieel gestart met de bouw van de getijdenduiker. Deze duiker is onderdeel van het innovatieve dijkconcept de 'Dubbele Dijk' bij Bierum. Onderzocht wordt of de Dubbele Dijk een alternatief is voor het verhogen en verbreden van dijken. Achter de bestaande zeedijk is een extra dijk gelegd. Tussen beide dijken komt een gebied waar zeewater in en uit kan stromen. Hier kan slib uit de Eems bezinken en nieuwe natuur ontstaan. Ook is er ruimte voor zilte teelt en aquacultuur.

Getijdenduiker

De getijdenduiker is de verbinding tussen de Eems en het gebied achter de zeedijk. In de dijk wordt een koker geplaatst waar twee keer per dag zout water het gebied in- en uitstroomt. Hierdoor komt het gebied tussen de twee dijken onder invloed van de getijden (eb en vloed) te staan. Door de getijdenwerking kan hier slib uit de Eems bezinken en brakwaternatuur ontstaan. Het brakke water maakt ook zilte landbouw en aquacultuur mogelijk.

Een koker van 92 meter

Om de aanleg van de getijdenduiker mogelijk te maken, is eerst een bouwkuip aangelegd. De bouwkuip is een waterdichte stalen constructie dat het land beschermt tegen overstromingen tijdens de aanleg van de getijdenduiker. Zo is het mogelijk om veilig te kunnen bouwen aan deze dijkdoorgang tijdens het stormseizoen.

→ [Artikel gaat verder op de volgende pagina](#) →

Voor het bouwen van de getijdenduiker moeten heipalen voor de fundering de grond in. De getijdenduiker krijgt een betonnen koker van bijna 92 meter lang, met een doorsnee van 2 meter hoog en 3,5 meter breed. Door deze koker stroomt straks zout water het gebied in en uit.

Proefproject

De Dubbele Dijk bij Bierum is een proefproject van Waterschap Noorderzijlvest, de provincie Groningen en het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Bijzonder aan deze innovatieve dijk is de combinatie van waterveiligheid, natuur, landbouw en recreatie.

69 km

primaire waterkeringen in het gebied van Noorderzijlvest

Golven testen sterkte klei uit zeedijk

In opdracht van Noorderzijlvest zijn tijdens de zomermaanden kleiblokken uit de zeedijk achter Bierum getest. Deze testen vonden plaats in de Deltagoot bij onderzoeksinstituut Deltares in Delft. In deze goot wordt door het nabootsen van grote golven onderzocht hoe sterk zowel blokken klei met grasbekleding als klei uit het binnenste van de dijk zijn.

Schuring van golven

De proeven zijn uitgevoerd met 30 grote blokken klei van 2m x 2m x 0,8m uit de Eemsdijk ter hoogte van Bierum. Door zowel de klei van de toplaag als uit de kern te testen wordt onderzocht hoe groot de invloed van erosie van klei door schuring van golven op de waterveiligheid is. Dit bepaalt mede wanneer en in welke mate dijken versterkt moeten worden bij een stijgende zeespiegelstijging als gevolg van klimaatverandering.

Testen van de erosiebestendigheid van klei

De testen maken deel uit van het 'Onderzoek Erodeerbaarheid Klei'. Naast de testen in de Deltagoot onderzoekt het waterschap negen verschillende kleisoorten uit vier verschillende plekken langs de Waddenzee en Eems Dollard. Voor de kleisoorten is een combinatie van kleine, simpele proeven uitgekozen waarmee de klei-eigenschappen in kaart worden gebracht.

Gebruik gebiedseigen grond

In de komende jaren moeten in Nederland nog veel kilometers dijk worden versterkt. Hiervoor is veel klei nodig. Volgens de huidige spelregels is niet elke kleisoort hiervoor geschikt. De uitkomsten van het onderzoek levert informatie op over hoe de eigenschappen van klei meetellen in de sterkte ervan. Door ruimer te kijken is het mogelijk dat bepaalde klei vanuit de regio toch bruikbaar is en hergebruik mogelijk is. Dit hoeft dan niet meer van ver te worden aangevoerd. Dat bespaart kosten en zorgt voor minder CO₂-uitstoot.

Hoogwater in najaar en winter 2023/2024

Het hele land kreeg vanaf oktober te maken met aanhoudende neerslag. Dat mondde uit in een periode met zeer hoge waterstanden rondom kerst en de jaarwisseling. In ons werkgebied bleef de situatie beheersbaar. Door vanaf het najaar tot diep in de winter bijna volcontinu de boezemgemalen te laten draaien bleef er ruimte in de watergangen voor de neerslag die nog ging vallen.

De spui momenten bij Lauwersoog waren dun gezaaid. Het overtollige water uit Drenthe en Groningen wordt dan geparkeerd in het Lauwersmeer. Als de waterstanden op zee laag genoeg waren, gingen de spui kokers open en werd met miljoenen kuubs tegelijk water afgevoerd naar zee. Op woensdag 27 december stond de teller op ruim 20 miljoen kuub dat binnen een paar uur werd afgevoerd.

Eén van de natste jaren ooit

2023 werd één van de natste jaren in de historie. Bij de Cleveringsluizen tussen Lauwersmeer en de Waddenzee werd in totaal 1960 miljoen kuub water gespuid naar zee. Dat is de grootste hoeveelheid water die in de afgelopen 20 jaar onder vrij verval is afgevoerd. De gemalen Noordpolderzijl, Spijksterpompen en De Drie Delfzijlen hielpen mee om langs de Waddenkust het overtollige water te verpompen naar zee.

In het werkgebied van Noorderzijlvest beweegt de waterstand in een gebied als De Onlanden op een natuurlijke manier vanzelf mee om veel water kunnen opvangen. Hoewel enige mate van overlast werd ervaren door ondergelopen kelders en kruipruimtes en langdurig natte weilanden, was nergens de veiligheid voor mens en dier acuut in gevaar. We zetten pas actief extra waterbergingen in het Zuidelijk Westerkwartier in als bijvoorbeeld de druk op dijken en kades in het binnenland te groot wordt. Daar was in deze periode geen sprake van.

Toekomstbestendig gemaal De Drie Delfzijlen

Om de waterveiligheid te blijven garanderen, werkt Waterschap Noorderzijlvest samen met Stork en Aveco de Bondt aan plannen om het gemaal De Drie Delfzijlen toekomstbestendig te maken. Eind 2023 was het Definitief Ontwerp gereed. In 2024 starten de noodzakelijke werkzaamheden.

Afvoer van water

Het gemaal De Drie Delfzijlen voert het teveel aan oppervlaktewater vanuit het Damsterdiep af naar zee. Dit water wordt vanuit het Damsterdiep via spuiokers in het gemaal zo veel mogelijk onder vrij verval geloosd. Dit kan alleen als het water in de Eems lager staat dan in het Damsterdiep. Daarnaast heeft het gemaal drie pompeenheden, die samen maximaal 1.500 m³ water per minuut af kunnen voeren. De pompen zorgen voor afvoer van het teveel aan water naar de Eems wanneer het water op de Eems hoger staat dan het water in het Damsterdiep.

Renovatieplannen

Om het water ook in de toekomst af te kunnen voeren, is renovatie van het gemaal noodzakelijk. Verschillende onderdelen zijn aan het einde van hun technische levensduur. Deze moeten vervangen worden om het gemaal goed werkend te houden. Vanuit het waterschap werkt een bouwteam aan de uitwerking van de plannen naar een Definitief Ontwerp. Dit richt zich op de vervanging van de gehele elektrische installatie van het gemaal en het vervangen van de twee dieselmotoren door elektromotoren. → [Artikel gaat verder op de volgende pagina](#) →

→

Het streven is de elektrotechnische installatie en de ombouw van de eerste pomp in de eerste helft van 2024 af te ronden. De tweede pomp wordt in de zomer van 2025 omgebouwd. Daarnaast is groot onderhoud aan de pompwaaiers noodzakelijk. Ook worden overbodig leidingwerk en onderdelen verwijderd en staan aanpassingen aan vloeren en overige gebouw gebonden voorzieningen ingepland.

€ 190 miljoen voor veilig leven met water: een historisch besluit

Het algemeen bestuur heeft €190 miljoen beschikbaar gesteld voor twee grote projecten om veilig te kunnen blijven leven met water. Niet eerder investeerde het algemeen bestuur in één vergadering zo'n hoog bedrag in waterveiligheid.

Het besluit komt 70 jaar na de watersnoodramp in 1953 en ruim 50 jaar na de afsluiting van de Lauwerszee. De afsluiting betekende een enorme omslag in de manier van werken voor de visserij in Zoutkamp. Nu, decennia later, ontfermt Noorderzijlvest zich opnieuw over de waterveiligheid in dit noordwestelijke deel van ons werkgebied.

Grootste dijkversterkingsoperatie

Een fors deel van deze investering (€ 136 miljoen) is toegekend aan enerzijds de versterking van de 9 kilometer lange zeedijk tussen Lauwersoog en de Westpolder. Het project is onderdeel van het nationale Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP), de grootste dijkversterkingsoperatie sinds de Deltawerken. € 54 miljoen gaat naar het vergroten van de bemalingscapaciteit bij Zoutkamp. Deze investeringen zijn van groot belang voor het beschermen tegen overstromingen en wateroverlast in de provincie.

Omgaan met wateroverlast in de toekomst

Al eeuwen passen wij ons aan, aan het water- en bodemsysteem en aan de effecten van weersextremen. We bouwden huizen op hoge plekken om droge voeten te houden, we gebruikten de meest vruchtbare gronden om onze gewassen op te verbouwen en we bouwden dijken. In de loop der tijd zijn we onze omgeving stapje voor stapje gaan aanpassen zodat we op meer plaatsen konden leven en werken.

Maar het klimaat is aan het veranderen en we hebben ook te maken met andere omstandigheden, zoals bijvoorbeeld bodemdaling. Daarom is het belangrijk om nú na te denken hoe we in de toekomst omgaan met normen voor wateroverlast.

‘Water- en bodem sturend’ als uitgangspunt

Het klimaat is ingrijpend aan het veranderen. De perioden van zowel droogte, hitte als wateroverlast nemen toe. Het wordt steeds moeilijker en duurder om het watersysteem hierop aan te passen. **Dagelijks bestuurslid Annette van Velde:** “We hebben altijd flink geïnvesteerd in onze dijken, gemalen en waterbergingen, zodat onze inwoners droge voeten houden bij extreem weer. Dit najaar viel er langere tijd heel veel regen en toen hebben die investeringen hun waarde bewezen, want bij ons was er nauwelijks sprake van overlast. En dat was op sommige plaatsen in het land wel anders”, zegt Van Velde. Het is niet vanzelfsprekend dat dit zo blijft. We krijgen in de toekomst steeds vaker te maken met hevige neerslag. “De veiligheid van onze inwoners staat voorop, maar hinder en schade kunnen we niet altijd voorkomen. Daarom zullen aanpassingen in de leefomgeving nodig zijn. Niet alles kan straks meer overal. Net zoals eeuwen geleden, zal het huidig en toekomstig grondgebruik zich weer moeten aanpassen aan het water- en bodemsysteem”, legt Van Velde uit. Dit wordt ook wel ‘water- en bodem sturend’ genoemd. En dat heeft effect op onze aanpak van regionale wateroverlast.

Normen voor wateroverlast

De provincies bepalen hoe vaak een perceel hinder mag ondervinden van wateroverlast. De normen zijn vastgelegd in de provinciale omgevingsverordening. Het grondgebruik is daarbij nu leidend, waarbij bijvoorbeeld de gebouwde omgeving een hoge, en natuur een lage bescherming krijgt. Waterschappen hebben de taak om het watersysteem zo in te richten, dat de mate van overlast binnen de norm blijft. Maar zijn deze normen nog wel passend, nu we weten dat het klimaat zo snel verandert? Daarover zijn de provincies en waterschappen in Groningen en Drenthe met elkaar in gesprek gegaan.

Aanpassen van de normering?

Annette van Velde: “Het wordt steeds duidelijker dat we ons niet oneindig kunnen wapenen tegen enorme weersextremen die op ons afkomen. Het blijven aanpassen van het watersysteem om het gewenste grondgebruik mogelijk te maken, wordt onbetaalbaar. Daarom willen we voortaan niet alleen toetsen of wordt voldaan aan de normen voor regionale wateroverlast. We realiseren ons namelijk ook dat de gestelde normen niet meer overal passen bij de kenmerken van het watersysteem in een gebied. Daarom is het soms beter om een lagere norm af te spreken en het grondgebruik daarop aan te passen. Dit is een ingrijpende verandering in de manier waarop omgaan met wateroverlast en ruimtelijke inrichting. In de uitwerking ervan moeten de provincies en waterschappen samen optrekken met de gebiedspartners en belanghebbenden. Ik vind het heel belangrijk om goed met elkaar in gesprek te gaan hierover”.

Het Oostervoortschediep bij Lieveren gaf in de herfst en winter van 2023 ruimte aan grote hoeveelheden neerslag.

Toetsen en afwegen

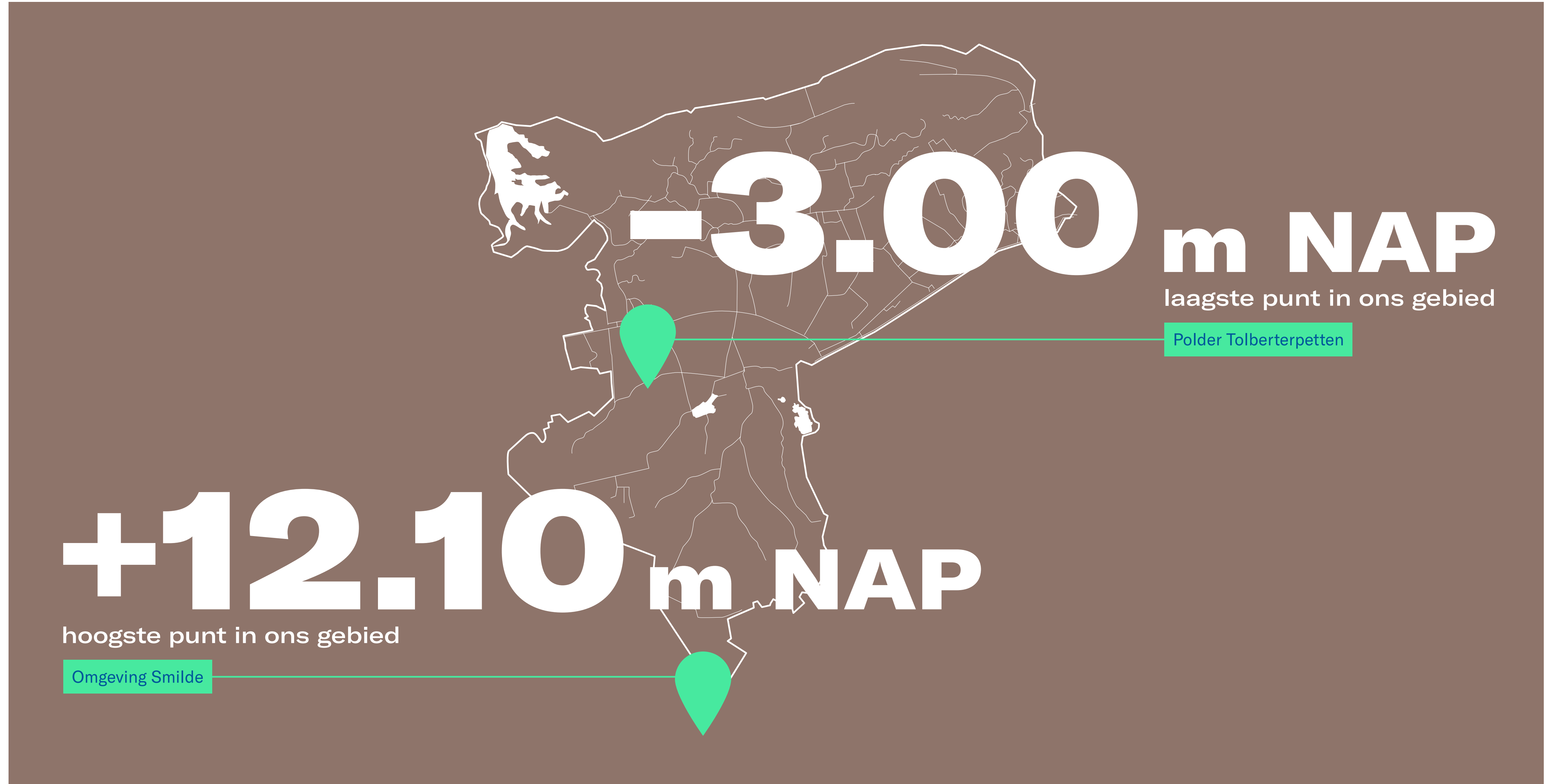
Het waterschap gaat de komende jaren zo goed mogelijk in beeld brengen welke mate van wateroverlast verwacht kan worden. En er wordt gekeken of dit past binnen de gestelde normen. Zo niet, dan wordt met de betrokkenen in het gebied gekeken welke maatregelen passend zijn bij zowel het grondgebruik als het water- en bodemsysteem. Wanneer de maatregelen niet in verhouding staan tot de mogelijke schade door wateroverlast, kan het nodig zijn om op bepaalde plekken een lagere norm aan te houden dan eerder afgesproken. Dit kan consequenties hebben voor het grondgebruik. Of voor nieuwbouwplannen, bijvoorbeeld in laaggelegen gebieden. Met andere woorden: de ontwikkeling moet op zo'n wijze aangepast worden, dat deze past bij de norm die hoort bij de kenmerken van bodem en water in dat gebied.

In de toekomst is het niet meer vanzelfsprekend dat hinder en schade door water volledig wordt voorkomen of opgelost met technische maatregelen. Ook het op bepaalde plaatsen accepteren van wateroverlast is een mogelijke uitkomst van het gebiedsproces.

Met deze werkwijze spelen we in op het veranderende klimaat. De veiligheid van de inwoners blijft altijd vooropstaan. Maar het huidig en toekomstig grondgebruik moet zich gaandeweg meer aanpassen aan het water- en bodemsysteem en aan de effecten van de klimaatverandering. Het waterschap wil dit samen en op zorgvuldige wijze gaan doen.

“Net zoals eeuwen geleden, zal het huidig en toekomstig grondgebruik zich weer moeten aanpassen aan het water- en bodemsysteem.”

Klimaatfietstocht over NAP-nulmeterlijn finisht in Groningen

Op 19 juni vond bij het hoofdkantoor van Noorderzijlvest de finish plaats van de Climate Classic: een fietstocht van Breda naar Groningen om aandacht te vragen voor klimaatverandering. De route volgt de NAP-nulmeterlijn. Dit is de kustlijn die ontstaat als de zeespiegel te ver doorstijgt. Meer dan 700 deelnemers kwamen over de finish. Er deden ook verschillende waterschapsteams mee.

Waterschappen en klimaatverandering

De Climate classic is een initiatief van Cycling4Climate, dat fietsevenementen organiseert met als doel het vergroten van de bewustwording rond de klimaatcrisis en mensen op een leuke manier in beweging te brengen. Dijkgraaf Roeland van der Schaaf: 'Dit initiatief laat op een aansprekende manier zien hoe je door samen te werken verder komt. De deelnemende waterschapsteams hebben elkaar op de waterschapsgrens een symbolisch estafettestokje doorgegeven. Die samenwerking is ook op andere vlakken nodig. De waterschappen hebben elke dag te maken met de gevolgen van klimaatverandering. Denk aan perioden van langdurige droogte en extreme hoosbuien. Die gaan in de toekomst alleen nog maar vaker voorkomen. Samen met andere overheden, organisaties en inwoners zullen we zorgvuldige afwegingen moeten maken om ons gebied leefbaar te houden.'

Klimaatbeloftes

In totaal deden er meer dan 100 medewerkers en bestuursleden van de verschillende waterschappen mee met de tocht. Op elke waterschapsgrens hebben estafetteteams het estafettestokje - een bidon met persoonlijke klimaatbeloftes zoals korter douchen, vaker de fiets pakken, minder vlees eten en minder vliegen - overgedragen aan het volgende team. Sommige waterschappers fietsten de volledige 375 km mee. Anderen hebben een deel van de route gedaan. Namens Noorderzijlvest deden 11 waterschappers mee aan de tocht.

1.485 ha

waterbergingsgebieden*

* Volgens definitie onder Omgevingswet

Voorkeursalternatief extra waterberging De Onlanden vastgesteld

In het gebied De Onlanden zijn natuur en waterberging allebei even belangrijk. Als er veel neerslag valt, kunnen we hier water opvangen. Daardoor hebben inwoners uit de omgeving zo min mogelijk wateroverlast. Doordat het klimaat verandert, verwachten

we vaker en meer neerslag. Er moet daarom extra ruimte voor water komen. De opvangcapaciteit wordt uitgebreid van 7,5 naar 12,7 miljoen kubieke meter water. In 2023 werd uitgezocht hoe dit het beste kan. Want we willen niet alleen wateroverlast in de regio voorkomen, maar ook waar mogelijk de natuur in De Onlanden versterken.

Voorkeursalternatief

Samen met gebiedspartners en de omgeving is eind vorig het voorkeursalternatief gekozen. Dat is de 'Hooiwegvariant'. Deze variant is niet alleen goed voor de waterveiligheid, het laat ook een belangrijk deel van het natuurgebied met rust en draagt bij aan het behalen van bepaalde natuurdoelen. Er zijn verschillende maatregelen bedacht. We willen twee nieuwe stuwen aan de Hooiweg plaatsen en een bestaande stuw aanpassen. We dempen een aantal sloten. Ook komen er vluchtheuvels voor sommige diersoorten en de moerasnatuur wordt versterkt door middel van plaggen en het verbreden van sloten. Dit is goed voor vogelsoorten zoals de roerdomp. De kades rondom het gebied worden verhoogd. Er komt geen kade bij het Leekstermeer, want het gebied tussen de Hooiweg en het Leekstermeer wordt niet meegenomen in de extra waterberging. Daardoor wordt de rust in dit natuurgebied niet verstoord. De exacte uitwerking van de maatregelen wordt in 2024 bepaald tijdens de planuitwerkingsfase.

Steeds minder muskusratten in ons gebied

In 2023 vingten we 50% minder muskusratten dan in 2022. Dat is een flinke daling in het aantal vangsten ten opzichte van vorig jaar. En dat is goed nieuws, want dit betekent dat we de populatie steeds beter onder controle hebben. Er worden de afgelopen jaren steeds minder muskusratten gevangen. Dit komt door goede onderlinge samenwerking tussen de muskusrattenbeheerders en door de inzet van innovatieve middelen. Ons doel is om de landelijke bestuurlijke doelstelling 'bestrijden tot aan de landgrens' uiteindelijk in 2034 te halen. Dit betekent: geen muskusratten meer in ons gebied hebben. De vangsten daalden in de afgelopen 10 jaar van 23.504 in 2013 naar 441 in 2023.

Muskusratten bestrijden om dijken veilig en stevig te houden

We bestrijden de muskusratten omdat ze schade brengen aan waterkeringen en oevers, door holen en gangen in dijken te graven. Ook maken ze nestkommen met uitgebreide ondergrondse gangenstelsels. Ze kunnen verzakkingen in dijken en kades veroorzaken. Het waterschap wil de dijken veilig en stevig houden en daarom bestrijden we de muskusratten. Muskus- en beverratten vormen ook een bedreiging voor de biodiversiteit. De dieren staan daarom allebei op de Europese lijst van Invasieve soorten. Ze eten planten als riet en lisdodde weg. En verdringen daardoor inheemse diersoorten zoals de zwarte stern, de roerdomp en de kleine karekiet. Deze vogels leven in het riet, waar ook de muskus- en beverratten hun leefomgeving hebben.

We vingten dit jaar ook 1 beverrat. De bestrijding van muskus- en beverratten is in ons land bij wet geregeld. Het doel is om de populatie zo klein mogelijk te houden, zodat schade beheersbaar is.

2.233 km

primair oppervlaktewater in het
gebied van Noorderzijlvest

Start uitvoering 3^e fase KRW-maatregelen Paterswoldsemeer

Ook in 2023 waren we bezig met het verbeteren van de waterkwaliteit van het Paterswoldsemeer volgens de Kaderrichtlijn Water (KRW). We willen graag een Paterswoldsemeer met schoon water, goede natuurwaarden, veel verschillende planten en dieren, weinig blauwalg én zonder al te veel last van waterplanten.

→ [Artikel gaat verder op de volgende pagina](#) →

Samen met de omwonenden en belanghebbenden is een maatregelenpakket tot stand gekomen waarin een balans is gevonden tussen recreatie en natuur. In december was de officiële aftrap van de derde en laatste fase van het werk. De uitvoering gebeurt in 2024.

Natuurvriendelijke oevers op verschillende plekken

Op verschillende plekken in het Paterswoldsemeer komen natuurvriendelijke oevers. Hier gaan water- en oeverplanten groeien die stikstof en fosfaat opnemen uit het water. Daardoor verbetert de waterkwaliteit. Ook ontstaat zo meer natuurlijke leefruimte voor vissen en waterbeestjes. Om extra schuil- en paaiplekken te creëren voor vissen en kleine waterbeestjes komen er ook vissenbossen en vissenhotels in het meer te liggen. Tot aan de start van het broedseizoen op 15 maart zal vooral het snoeiwerk worden uitgevoerd. Bij het aanleggen van de natuurvriendelijke oevers worden de huidige oevers flink uitgedund, zodat er minder blad in het water valt en de planten in de natuurvriendelijke oever zich goed kunnen ontwikkelen. Dat ziet er tijdelijk behoorlijk kaal uit, maar de oevers worden snel weer groen. Het aanleggen van de natuurvriendelijke oevers, de vissenbossen en vissenhotels gebeurt verdeeld over het jaar, waarbij veel rekening wordt gehouden met het recreatiesizoen.

Samen

Bij het Paterswoldsemeer werken we samen met het Meerschapp Paterswolde, de aannemers en Natuurmonumenten. Daarnaast zijn ook vertegenwoordigers uit de omgeving actief en betrokken.

Investeren in bodemkwaliteit loont

Het project 'Uitvoeringsstimulans ten behoeve van de bodem- en waterkwaliteit' laat veelbelovende resultaten zien. Het project heeft tot doel de bodem- en waterkwaliteit in Groningen te verbeteren. In totaal hebben 166 boeren en tuinders met behulp van de subsidieregeling geïnvesteerd in duurzame maatregelen.

Gezamenlijk initiatief

Het project is een gezamenlijk initiatief van Waterschap Noorderzijlvest, Provincie Groningen en LTO Noord. Voor boeren en tuinders is het investeren in maatregelen voor de verbetering van de bodem- en waterkwaliteit kostbaar en niet direct winstgevend. Het project stimuleert boeren en tuinders te investeren in duurzame maatregelen door hen financieel te steunen.

Meeste interesse voor precisiebemesting

De resultaten laten zien dat boeren en tuinders bereid zijn om flink te investeren in het toekomstbestendig maken van hun bedrijf. De meeste interesse ging hierbij uit naar precisiebemesting. De combinatie van een schoffel- en onkruidwieder, en een strokenfrees in combinatie met een zaaimachine kregen ook veel belangstelling. Melkveehouders investeerden onder meer in opvangvoorzieningen van perssappen.

De subsidieregeling is onderdeel van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). Binnen het DAW wordt door boeren en tuinders samen met waterschappen gewerkt aan de wateropgaven in agrarische gebieden.

Circulaire inzet van bagger bespaart CO₂

Groningen Seaports en het waterschap hebben de handen ineengeslagen om bagger lokaal te hergebruiken. Daarmee dragen beide partijen bij aan de circulaire inzet van bagger. Sinds begin 2023 rijden er al regelmatig transporten naar Delfzijl. Daar wordt de bagger gebruikt voor de ophoging van industriegebied Oosterhorn.

Bagger als grondstof

De samenwerking draagt bij aan de circulaire inzet van bagger. Op deze manier wordt bagger een grondstof in plaats van een 'restproduct'. De circulaire toepassing door minder transportbewegingen zorgt voor minder uitstoot van CO₂, en een besparing op materiaal en verwerkingskosten.

30.000 m³ bagger

Voor de noodzakelijke ophoging van het industrieterrein in Delfzijl kan voor de lagere delen baggerspecie worden gebruikt. Het waterschap zal tussen 2023 en 2025 ongeveer 30.000 m³ bagger aanvoeren voor het ophogen van het industrieterrein.

Van begin 2023 tot en met 2025 baggert het waterschap een flink aantal watergangen in Delfzijl en Appingedam en omgeving. Dit is noodzakelijk om de waterdoorvoer te garanderen en bevordert de waterkwaliteit. Veel baggerspecie uit die watergangen wordt door agrariërs gebruikt op naastgelegen percelen. Maar bagger uit stedelijk gebied en bagger bij riooloverstorten kan vaak niet ter plaatse worden verwerkt. Dit wordt normaal gesproken afgevoerd naar verwerkingslocaties bij de stad Groningen en het Drentse Grolloo in Drenthe. Ook die bagger kan nu lokaal worden hergebruikt op het industriegebied van Groningen Seaports.

Samen voor een klimaatadaptieve regio

De regio Groningen/Noord-Drenthe bundelt de komende jaren de krachten om de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan. Dat is vastgelegd in de Regionale Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie. Daarin onderstrepen alle regiopartners de afspraak om zich tussen 2023 en 2027 met concrete maatregelen gezamenlijk in te zetten voor een klimaatadaptieve regio. Ook Waterschap Noorderzijlvest zet zich hier voor in.

Samenwerking op verschillende thema's

Eén hiervan is de aanleg van waterbuffers en groenstroken in de regio voor de opvang van overtollig regenwater. Ook werken de partners samen aan het vergroten van de bewustwording van klimaatadaptatie bij inwoners en bedrijven. Daarnaast brengen zij de impact van extreme weersomstandigheden op de vitale en kwetsbare functies in de regio in kaart. Denk hierbij aan functies als de energievoorzieningen, de hoofdinfrastructuur en ziekenhuizen.

De Regionale Uitvoeringsagenda vloeit voort uit de Regionale Klimaatadaptatie Strategie, die de werkregio in 2022 vaststelde. Met deze strategie willen de partners de risico's en gevolgen van klimaatverandering gezamenlijk aanpakken. In de uitvoeringsagenda is de strategie vertaald naar concrete gezamenlijke maatregelen. Samenwerken is hard nodig om het doel te kunnen halen: een klimaatbestendig en water-robuust ingerichte regio in 2050.

De werkregio Groningen/Noord-Drenthe bestaat uit 22 samenwerkingspartners: de tien Groningse gemeenten, vier Drentse gemeenten (Tynaarlo, Aa en Hunze, Assen, Noordenveld), de provincies Groningen en Drenthe, de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's, de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe en de waterbedrijven van beide provincies.

“Waterkwaliteit is méér dan alleen voldoen aan Kaderrichtlijn Water”

Het verbeteren van de kwaliteit van ons oppervlaktewater en daarmee de gezondheid van het waterleven staat al lang hoog op de agenda van het waterschap. “Het is één van mijn persoonlijke stokpaardjes”, zegt **dagelijks bestuurder Arie van Wijk**. “Natuurlijk worden wij als waterschap aangespoord door de Europese Kaderrichtlijn Water. Het verbeteren van de waterkwaliteit is voor ons echter méér dan alleen voldoen aan deze Kaderrichtlijn; we willen echt werken aan het verbeteren van de waterkwaliteit in ons werkgebied voor nu en voor de toekomstige generaties. Dat betekent dat we er fors in blijven investeren in de komende jaren. De waarde van water hangt in belangrijke mate af van schoon en gezond water voor iedereen”, betoogt Van Wijk.

Totaalopgave is beter dan symptoombestrijding

Het afgelopen jaar is met veel partners aan één gezamenlijke visie gewerkt voor het klimaatrobuust maken van de Kop van Drenthe. Het waterschap werkt samen met de provincie Drenthe, Waterbedrijf Groningen, gemeente Tynaarlo, gemeente Noordenveld en landbouw- en natuurorganisaties. “In dit gebied gaat het erom genoeg water vast te kunnen houden zodat het gebied droge periodes beter aankan. En schade door verdroging zoveel mogelijk te voorkomen. Zo dragen we bij aan toekomstbestendige natuur en landbouw”, licht Van Wijk toe. Hij vervolgt: “Het verbeteren van biodiversiteit is hier onlosmakelijk mee verbonden. Naast het zo goed mogelijk kunnen vasthouden van water kijken we ook naar het creëren van gezonde leefgebieden voor planten, insecten, vissen en andere dieren”.

Van Wijk gelooft in deze totale benadering van het systeem. “We moeten niet alleen aan symptoombestrijding doen of reactief werken aan losse opgaves. Door het hele systeem in kaart te brengen hebben we een goed gesprek over de totaalopgave in plaats van het oplossen van telkens kleine onderdeeljes daarvan”.

Parameters en normen zeggen niet alles

De opgave voor het verbeteren van de waterkwaliteit is groot en er is nog veel te doen volgens de parameters en normen van de Kaderrichtlijn Water. “Gelukkig zien we signalen in de natuur dat we op de goede weg zijn, zegt Van Wijk. “De aanwezigheid van een zeearend bij ons gebied kan alleen maar betekenen dat er veel vis zit”. Nog meer bewijs voor deze bewering: er zijn weer otters te vinden. Het waterschap ziet ook steeds vaker aalscholvers langs de watergangen.

Het waterschap helpt vissen om bijvoorbeeld stuwen, gemalen en sluizen te kunnen passeren, legt daarvoor vispassages aan en onderhoudt die. Het waterschap kijkt goed naar nut en noodzaak van deze voorzieningen. “Het aantal vispassages om ‘alleen’ te voldoen aan KRW-normen is voor ons niet leidend”, legt Van Wijk uit. “Het gaat ons wel om het juiste effect: een voldoende groot leef- en trekgebied voor vissen”.

In het Sterrebos bij Roden ligt één van de grotere vispassages in het werkgebied van Noorderzijlvest.

“Gras groeit niet sneller door eraan te trekken”

Volgens Van Wijk hebben alle betrokkenen een taak. “Noordelijke nuchterheid kunnen we daarbij goed gebruiken. We moeten het samen doen; vanuit ieders eigen rol en verantwoordelijkheden. “Het gaat om het samen brengen van belangen en niet om tegenstellingen uit te vergroten. Gras groeit niet sneller door eraan te trekken”.

Het waterschap heeft vertrouwen in inwoners en ondernemers. Van Wijk: “Wij zien veel agrariërs al de nodige inspanningen doen om de waterkwaliteit te helpen verbeteren. Soms stap voor stap, soms met grote bewegingen. Het zijn allemaal goede voorbeelden!” Van Wijk ziet ook dat inwoners hun tuinen ‘vergroenen’, water voor later bewaren in regentonnen, meer biologisch eten en ervan overtuigd raken dat bestrijdingsmiddelen niet thuishoren in het milieu en die ook steeds minder gebruiken. “Ook al zijn we er nog niet, we zijn wel op de goede weg”, besluit Van Wijk.

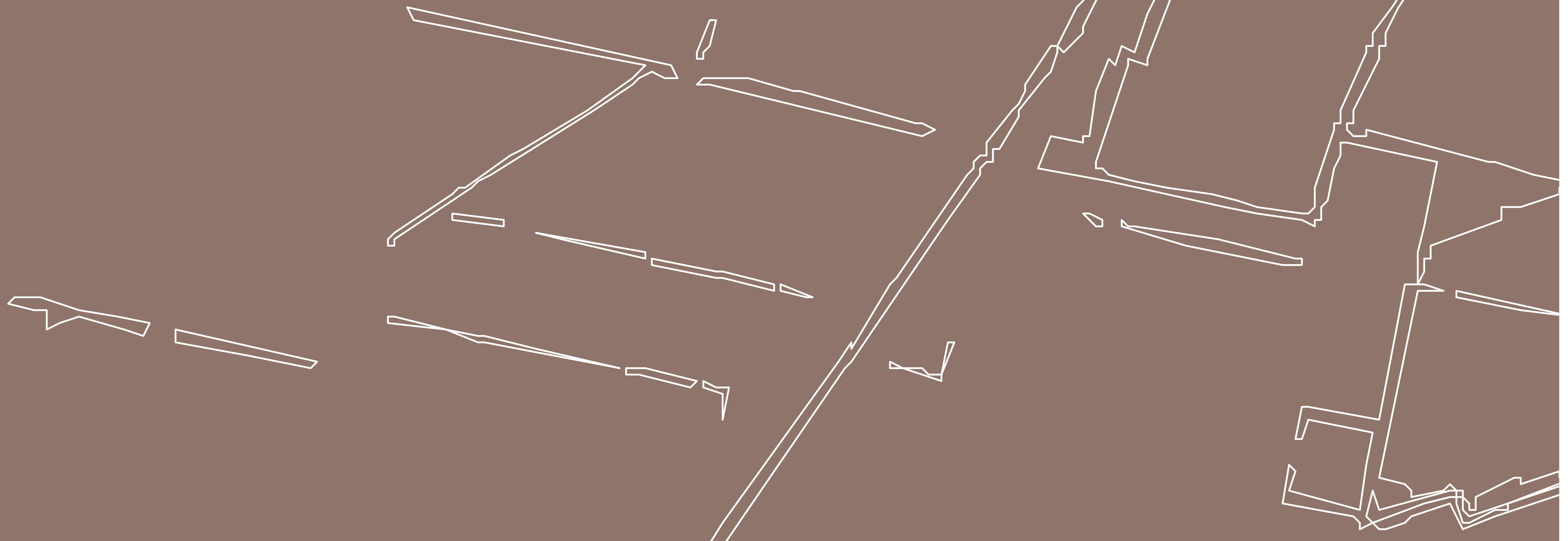

“Naast het zo goed mogelijk kunnen vasthouden van water kijken we ook naar het creëren van gezonde leefgebieden voor planten, insecten, vissen en andere dieren.”

1.335 km

sloten onder schouw in het gebied van Noorderzijlvest

Aan de slag met een klimaatbestendige Kop van Drenthe

In de Kop van Drenthe, grofweg van het Fochteloërveen tot De Onlanden, werkten verschillende partners samen rond de vraag: hoe kunnen we het landelijk gebied in de Kop van Drenthe klimaatbestendig maken? Door klimaatverandering krijgen we in het gebied steeds vaker te maken met heftige, langdurige regenval en ook perioden van droogte. Dit kan overlast veroorzaken, maar het biedt ook kansen voor onder andere landbouw en natuurontwikkeling.

Waterschap Noorderzijlvest, Provincie Drenthe, Waterbedrijf Groningen, gemeente Tynaarlo, gemeente Noordenveld en landbouw- en natuurorganisaties willen één gezamenlijke visie voor het gebied. Het plan moet ervoor zorgen dat in droge periodes voldoende water beschikbaar is. En dat wateroverlast en mogelijke waterschade door hevige regenval zoveel mogelijk beperkt wordt. Het gaat daarbij niet alleen over de klimaatbestendigheid van de regio, maar ook over waterkwaliteit en de biodiversiteit in het gebied. Bovendien zal het plan bijdragen aan een toekomstbestendige landbouw.

Onderzoeken voor prioritering in de toekomst

Dit jaar is onderzocht hoe het hele watersysteem op dit moment werkt en welke rol de bodemopbouw heeft. Ook werd het landbouwsysteem en het systeem van landschapswaarden en ecologie in beeld gebracht. Voor alle invalshoeken van het onderzoek stond de vraag centraal: waar is droogte of juist teveel water een probleem, en waar is kans om water vast te houden? De onderzoeken brengen in beeld waaraan de komende jaren gewerkt moet worden en wat prioriteit heeft. In 2024 zijn de onderzoeken klaar en worden de uitkomsten bekendgemaakt. Ze vormen een bouwsteen voor de gezamenlijke visie, die in 2024 gemaakt wordt. De samenwerkende partijen betrekken dan ook inwoners bij deze 'Aanpak Kop van Drenthe'.

Nieuwe klimaatscenario's van het KNMI: grote gevolgen voor waterbeheer

Periodes met wateroverlast en langduriger droogte nemen toe, volgens de nieuwste klimaatscenario's van het KNMI. De scenario's werden begin oktober gepresenteerd. We moeten rekening houden met een zeespiegelstijging van één meter in 2100. Dat heeft grote consequenties voor het waterbeheer: de garantie op voldoende aanvoer van zoet water als het te droog is en genoeg water kunnen afvoeren als het te nat is komt verder onder druk te staan.

Noodzaak voor water afvoeren naar zee

Voor Noord-Nederland onderstrepen de nieuwste klimaatscenario's de noodzaak om teveel neerslag te kunnen blijven afvoeren naar zee. Nu gebeurt dat nog grotendeels onder vrij verval van de hoge zandgronden in Drenthe door de lager gelegen boezem in Groningen via het Lauwersmeer en de Cleveringsluizen naar de Waddenzee. Als de zeespiegel stijgt met één meter is de afvoer onder vrij verval nagenoeg niet meer mogelijk.

Noorderzijlvest zuiverde in 2024

63.750.000 m³

(= bijna 64 miljard liter) afvalwater

Onderzoeksproject REGAIN van start

Drie methodes staan centraal binnen onderzoeksproject REGAIN met als ultiem doel: medicijnresten zodanig uit gezuiverd afvalwater verwijderen dat dit extra gezuiverde water ingezet kan worden als bron voor industriewater. In oktober was de officiële start.

De testen maken deel uit van het driejarige onderzoeksproject REGAIN, een samenwerking tussen Waterschap Noorderzijlvest, waterkwaliteit- en watertechnologiebedrijf WLN, het kennisinstituut CEW en North Water (industriewaterdochter van Waterbedrijf Groningen en Evides Industriewater).

Er worden drie verschillende technieken getest om medicijnresten effectief en efficiënt te verwijderen:

- biologisch actieve koolfiltratie (BODAC) maakt gebruik van actieve kool met een biofilm laagje voor zuivering, waarbij medicijnresten worden verwijderd door de toevoeging van zuurstof.

Deze methode is duurzaam omdat de kool langdurig effectief is.

- capillaire nanofiltratie is een filtratietechniek waarbij membranen worden ingezet om medicijnresten tegen te houden, waardoor de stoffen geconcentreerd worden. Bij deze methode wordt zo minimaal mogelijk gebruik gemaakt van chemicaliën bij de reiniging.
- Constructed Wetlands is een innovatieve, natuurlijke vorm van zuivering met behulp van rietplanten. Om de efficiëntie te verbeteren worden absorberende korrels aan de bodem toegevoegd, die bedekt worden met een biomassa laag die medicijnresten afbreekt. Hier wordt actief lucht aan toegevoegd.

REGAIN wordt mede mogelijk gemaakt door bijdragen van het Waddenfonds, Eemsdelta Green en Nationaal Programma Groningen. Aan het einde van dit project is duidelijk of de geteste zuiveringstechnieken toegepast kunnen worden met uitrol in de vorm van een extra zuiveringsinstallatie.

Gunning opdracht bouw nieuwe RWZI Gaarkeuken

De ADS Groep gaat de nieuwe rioolwaterzuivering in Gaarkeuken bouwen. In mei werd de overeenkomst ondertekend. Dit jaar gaat ADS Groep aan de slag met het ontwerp en de aanvraag van vergunningen. Omwonenden kunnen meedenken over de inpassing in het landschap. In 2024 start de bouw van de nieuwe rioolwaterzuiveringsinstallatie.

In 2050 klimaatneutraal

Met de keuze voor deze aannemer wil het waterschap de doelstellingen behalen om in 2025 energieneutraal en in 2050 klimaatneutraal te zijn. Met de keuze voor het systeem in het voorgelegde ontwerp zijn geen chemicaliën nodig. Ook voorziet het ontwerp in een energiezuinig beluchtingssysteem. Daarnaast wegen de belangen van omwonenden zwaar. Overlast wordt zoveel mogelijk beperkt door bassins die geur kunnen verspreiden af te dekken. Daarnaast worden geurfilters geplaatst om nare luchten tegen te gaan. Door te kiezen voor dit systeem wordt de nieuwe zuivering laag gehouden. Daardoor zal deze bijna niet zichtbaar zijn en past zo goed mogelijk in de omgeving.

Verbetering van waterkwaliteit en natuur

De nieuwe zuivering in Gaarkeuken is net als de aanleg van de persleidingen noodzakelijk voor de verbetering van de waterkwaliteit en flora en fauna in de omgeving. De huidige zuiveringen in Marum, Zuidhorn en Gaarkeuken zijn verouderd. Ze voldoen niet meer aan de eisen die worden gesteld aan gezuiverd water. Daarnaast is lozing van het gezuiverde water op het kwetsbare Dwarsdiep vanaf 2027 niet meer toegestaan. Een nieuwe centrale zuiveringsinstallatie in Gaarkeuken is daarom van groot belang om de waterkwaliteit en natuur te verbeteren.

Startsein aanleg persleidingen afvalwater Westerkwartier

Bij Marum is eind oktober het officiële startsein gegeven voor de aanleg van in totaal 20 kilometer lange persleidingen. Deze leidingen transporteren afvalwater van Marum en Zuidhorn naar de nieuwe rioolwaterzuivering in Gaarkeuken. Ook wordt gelijktijdig een evenwijdig lopende leiding op het traject van Marum naar Gaarkeuken aangelegd. Deze vervoert gezuiverd restwater van de kaasproductie FrieslandCampina in Marum naar het van Starckenborghkanaal.

Gestuurde boring

Bij de aanleg van de persleidingen wordt onder andere gebruik gemaakt van gestuurde boringen. Hierbij wordt een deel van de nieuwe persleiding onder de grond doorgetrokken. Een groot voordeel van deze methode is het vermijden van bovengrondse obstakels zoals het kruisen van de A7. Ook wordt op deze manier een ontgraving in kwetsbare gebieden vermeden. Daarnaast wordt de overlast voor de omgeving behoorlijk beperkt.

Verbetering van waterkwaliteit en natuur

De aanleg van de persleidingen en de bouw van de nieuwe zuivering in Gaarkeuken zijn noodzakelijk voor de verbetering van de waterkwaliteit en flora en fauna in de omgeving. De huidige zuiveringen in Marum, Zuidhorn en Gaarkeuken zijn verouderd. Ze voldoen niet meer aan de eisen die worden gesteld aan gezuiverd water. Daarnaast is lozing van het gezuiverde water op het kwetsbare Dwarsdiep vanaf 2027 niet meer toegestaan. Een nieuwe centrale zuiveringsinstallatie in Gaarkeuken is daarom van groot belang om de waterkwaliteit en natuur te verbeteren.

361 km

persleidingen door het gebied
van Noorderzijlvest

“Water is de drager voor de sprong voorwaarts in Groningen en Drenthe”

De samenwerking in de waterketen komt in een nieuwe fase terecht. De gemeenten, de (drink)waterbedrijven en de waterschappen in Groningen en Noord-Drenthe maakten in 2014 de eerste afspraken. “Destijds was dat vooral bedoeld als een financiële taakstelling. De inzameling en verwerking van afvalwater moest vooral efficiënter en goedkoper”, zegt **Herman Beerda. De dagelijks bestuurder van Noorderzijlvest** begon in 2023 aan zijn tweede termijn met ‘gezuiverd water’ in zijn portefeuille.

“Als we in 2025 nieuwe afspraken met elkaar bekrachtigen, gaat het wat mij betreft veel minder om die efficiëntie. Daar is al veel winst behaald. Het gaat nu nadrukkelijk om de meerwaarde van het werken in de ‘keten’. Want: overal kom je water tegen: landbouw, energie, genoeg zoet water, volkshuisvesting, volksgezondheid, ga zo maar door. Goed beschouwd is water de drager voor de sprong voorwaarts in Groningen en Drenthe. Daar ben ik van overtuigd”.

Bestuurlijke aandacht nodig

De samenwerking in de waterketen richtte zich vooral op het kunnen delen van data en monitoringsgegevens tussen partijen. Meten is immers weten. Werken met juiste gecombineerde data heeft veel opgeleverd: beter zicht op de aanvoer en samenstelling van afvalwater betekent beter zuiveren. En dat is uiteindelijk goed voor de kwaliteit van ons oppervlaktewater. Pilots werden omgezet in nieuwe en inmiddels geroutineerde werkwijzen. “Ik kan me daarom op zich wel voorstellen dat voor dat deel van het werk de bestuurlijke aandacht lijkt te verslappen. Het werkt immers naar tevredenheid.

Toch staan we voor grote uitdagingen waar juist die bestuurlijke aandacht hard voor nodig is”. Beerda noemt als voorbeeld de grote woningbouwopgave die water gaat vragen. De opkomst van de waterstofeconomie betekent ook een veel grotere vraag. Schaars zoetwater heeft effect op de landbouw in onze vruchtbare regio. Net als op de ontwikkeling van de natuur en ons landschap.

Beerda pleit ervoor tenminste de provincies bij deze samenwerking aan te haken. Hij ziet hen als een belangrijke schakel tussen Rijk en regio om de transitie van het landelijk gebied enerzijds en het inlossen van de ‘ereschuld aan het wingewest’ anderzijds vorm te geven.

“Er zijn zoveel onderwerpen die dichtbij de leefwereld en de omgeving van onze inwoners komen. Er zijn zoveel kansen met water als een verbindende factor. We moeten daar nú bij zijn”, vindt Beerda.

Drager voor ontwikkelingen

De kans bestaat dat de ‘dans’ om de miljoenen begint, nu ‘Nij Begun’ in de steigers komt te staan. “Natuurlijk helpt genoeg geld uiteindelijk om dingen mogelijk te maken. Het moet alleen nu niet al gaan over wie welk deel krijgt of over wie waar verantwoordelijk voor is. Dat is veel te vroeg. Het moet ons er wél om gaan dat we nu nadenken over op welke pijlers we letterlijk en figuurlijk een toekomstbestendig leefgebied bouwen voor onze mensen. Dat bedenkt niet één partij even zelf. Dat horen we met elkaar te doen”. Water zou wel één van

die pijlers moeten zijn. Beerda vindt het daarom zijn taak om als bestuurder zoveel mogelijk collega's mee te nemen in de kansen met water als drager voor ontwikkelingen. “We helpen graag de agenda op de goede manier te vullen. We werken immers voor het algemeen belang. We willen dat andere overheden, partners en ook inwoners snappen dat een goed beheer van ons water niet ‘zomaar’ vanzelfsprekend is. Daar is veel voor nodig en lukt alleen goed als wij ons werk verbinden met de andere urgente thema's in de regio.

Goed voorbeeld

Beerda weet dat zijn oproep voor de bestuurlijke aandacht in de waterketen best nog wat abstract kan klinken. Toch weet hij dat het enorm helpt om uitdagingen op tijd te signaleren en de samenwerking vroeg te starten.

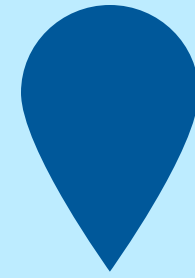
De aanleg van nieuwe persleidingen vordert. Tussen Marum en Gaarkeuken zijn we in voorjaar '24 aan het werk ter hoogte van Lucaswolde.

In de gemeente Het Hogeland hebben gemeente en waterschap ervaren hoe verstandig het is elkaars deskundigheid op tijd in te zetten. “Bij het ontwikkelen van een nieuwe wijk trekken we vanaf het begin samen op. De wateropgave maakte deel uit van het geheel. Het ging niet alleen om het water in de openbare ruimte; het ging ook om de vraag hoe we het beste kunnen omgaan met het afvalwater van deze nieuwe huishoudens. En de manier waarop we in deze wijk mogelijke wateroverlast het hoofd kunnen bieden als het weer eens een periode heel nat is. Logische dwarsverbanden met uiteindelijke meerwaarde voor de bewoners. En dat is de bedoeling”, zegt Beerda.

Toch ziet hij ook dat er nog veel zedingswerk is te verrichten. “Ik merk dat er nog veel onwetendheid is over wat die waterketen nu eigenlijk is. En hoe belangrijk gezuiverd water binnen het thema ‘Water en bodem sturend’ eigenlijk is. Men denkt heel verschillend over het enorme maatschappelijk belang van water. Het is mijn missie om dat belang te verankeren in de volgende samenwerkingsovereenkomst in de waterketen”, besluit Beerda. De handtekeningen van alle partijen moeten in de loop van 2025 onder deze nieuwe overeenkomst staan.

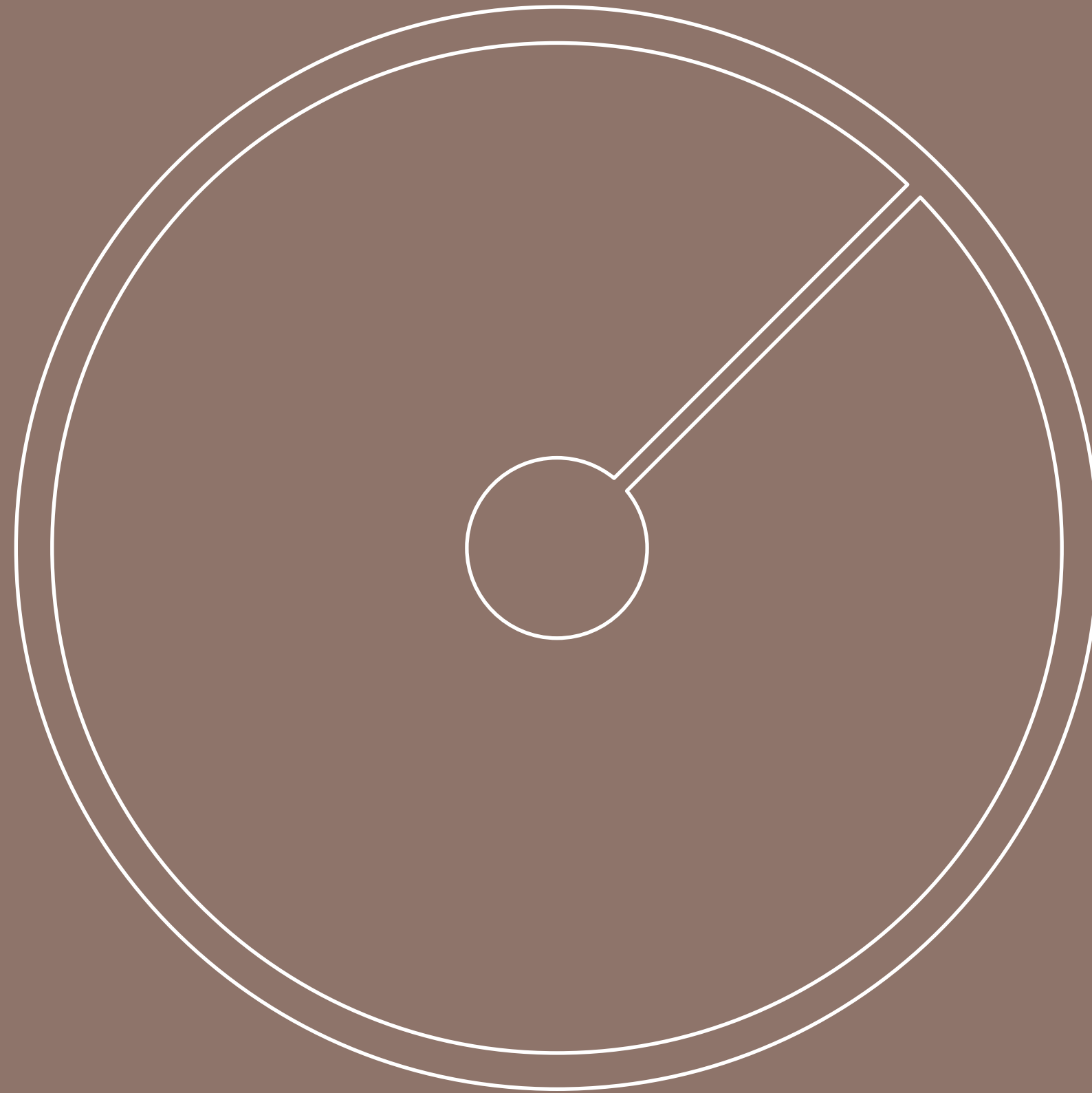
“Er zijn zoveel onderwerpen die dichtbij de leefwereld en de omgeving van onze inwoners komen. Er zijn zoveel kansen met water als een verbindende factor. We moeten daar nú bij zijn.”

113

rioolgemalen in
ons beheer

13

rioolwaterzuiverings-
installaties

150

oppervlaktewater gemalen in
het gebied van Noorderzijlvest

Renovatie gemaal Fanerpolder afgerond

Op 1 juni was de officiële afronding van de renovatie van gemaal Fanerpolder bij Brittil. Ook werd de versterking van de kade Hoendiep Westzijde en het herstel van de weg op de kade afgerond.

Klimaatklaar, visvriendelijk en energiezuinig

Bij de renovatie kreeg gemaal Fanerpolder twee nieuwe pompen. Het gemaal kan nu in totaal 46 m³ per minuut uit de Fanerpolder naar het Hoendiep pompen. Zo kan het gemaal bij zware regenbuien het water goed afvoeren. En met twee pompen is bij een storing altijd een reservepomp beschikbaar. De nieuwe pompen zijn visvriendelijk en energiezuinig. Het watersysteem in de Fanerpolder is in 2021 al klimaatklaar aangelegd. Met de nieuwe pompen is nu ook het gemaal klaar voor de gevolgen van klimaatverandering.

Cultuurhistorisch gemaal in de Fanerpolder

Het gebouw van het gemaal is een monument. Het is gebouwd in 1926 in de stijl van de Amsterdamse school. Het gebouw is heel smal. De twee pompen zijn daarom onder de grond aangelegd. Zowel de buitenkant van het gemaal als de omgeving is

opgeknapt. Oude details zijn teruggebracht in het gemaal en in het nieuwe smeedijzeren hekwerk.

Versterking kade Hoendiep Westzijde en herstel weg

Tijdens de bouw werd de weg Hoendiep veel meer en zwaarder gebruikt dan normaal. Daarom stelden de bewoners al bij de voorbereiding voor om de weg gezamenlijk aan te passen. De kade onder de weg

van Hoendiep Westzijde had nog voldoende hoogte. Maar zou in de toekomst waarschijnlijk niet meer hoog genoeg zijn voor de veiligheid tegen hoogwater. Daarom versterkte het waterschap ook alvast de kade aan de Hoendiep Westzijde. De bewonersvereniging betaalde mee aan dit herstel. Zo is de weg nu weer voor lange tijd klaar. En de versterking van de kade beschermt de inwoners van de Fanerpolder ook in de toekomst tegen wateroverlast.

Zekerheid voor bodemdalingsschade

De provincie Groningen, de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's en Groningen Seaports (GSP) hebben in juni met de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) overeenstemming bereikt over zekerheidsstelling voor een bedrag van € 500 miljoen.

Zekerheidsstelling

Daarmee is er zekerheid over de vergoeding van bodemdalingsschade door gaswinning. De zekerheidsstelling houdt in dat wanneer NAM schadevergoeding moet betalen op basis van de overeenkomst Groningen-NAM uit 1983, de partijen de garantie hebben dat de NAM kan voldoen aan deze verplichting. Het gaat dan om schade aan waterbouwkundige infrastructuur als dijken, bruggen en gemalen.

Beëindigen van gaswinning

In de overeenkomst uit 1983 staan een aantal momenten waarop de partijen financiële zekerheid kunnen eisen van NAM. Het beëindigen van de gaswinning uit het Groningenveld is één van die momenten. Daarom hebben de partijen besloten om in de aanloop naar de sluiting financiële zekerheid van NAM te eisen. De financiële zekerheid is vastgelegd in een minnelijke regeling en een bankgarantie.

Uitvoering Nieuwe Waterwerken Zoutkamp begonnen

Bij de Zoutkampse zeedijk nabij de Hunsingosluis is in het voorjaar gestart met het uitvoeringswerk van het project 'Nieuwe Waterwerken Zoutkamp'. Samen met de provincie Groningen en gemeente Het Hogeland werkt het waterschap aan plannen om de waterveiligheid te waarborgen en te combineren met aanvullende kansen voor Zoutkamp en omgeving. Dit gebeurt in nauwe samenspraak en afstemming met de inwoners van Zoutkamp.

Bouw nieuw gemaal en restauratie sluis

Directe aanleiding voor de werkzaamheden in Zoutkamp is de noodzaak voor de bouw van een nieuw gemaal nabij de Hunsingosluis. Om de gevolgen van klimaatverandering tot 2050 op te vangen is een grotere bemalingscapaciteit nodig om water sneller af te kunnen voeren bij grote hoeveelheden water in korte tijd. Het huidige gemaal H.D. Louwes wordt vervangen door een nieuw exemplaar: Gemaal Hunsingo. Het elektrisch aangedreven gemaal krijgt een capaciteit van 1600m³/per minuut. Ook wordt de rijksmonumentale Hunsingosluis gerestaureerd en omgebouwd tot schutsluis, inclusief de hoge

houten sluisdeuren. Zo krijgt de oude zeedijk weer een functie als regionale kering. Daarnaast worden voorzieningen aangebracht voor onder andere vissen, de otter, de meervleermuis en vogels. En wordt de oeverbescherming in de noord- en zuidoever van het Hunsingokanaal vervangen.

Impuls leefbaarheid, verkeersveiligheid en recreatie & toerisme

Naast de Hunsingosluis wordt ook de originele Muraltbekleding hersteld. Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt een fietsbrug over de Reitdiepsluis gebouwd. Ook wordt een vrijliggend fietspad langs de N388 aangelegd. Verder is de ontwikkeling van recreatie en toerisme belangrijk voor het dorp. De aanleg van een fietspad van Zoutkamp naar Electra langs het Reitdiep wordt onderzocht. De recreatievaart kan gebruik maken van de nieuwe aanmeervoorzieningen in het Hunsingokanaal en in de Reitdiephaven. Met daarbij aan de steiger een uitstapplaats voor kanoërs en roeiers. En wordt geïnvesteerd in goede wandelverbindingen.

Hergebruik van huishoudelijk afvalwater in educatieopdracht

In de maanden mei en juni werkten zo'n 400 scholieren van de Technasiumscolen in Groningen, Friesland en Drenthe aan een plan om huishoudelijk water meer duurzaam en circulair te gebruiken. Op 8 juni streden de winnende groepjes van elke school om de provinciale winst door hun idee aan een jury van bestuurders en beleidsmakers te presenteren in Wildlands Adventure Zoo in Emmen.

Winnende idee

Leerlingen van RSG De borgen sleepten met hun idee voor een ondergronds filter voor douchewater de prijs in de wacht voor het beste idee rond duurzaam waterbeheer in Groningen. Het winnende groepje had een uitvinding waarbij douchewater door een natuurlijk filter loopt en wordt opgeslagen in een ondergronds reservoir voor hergebruik. Het feit dat deze oplossing goed opschaalbaar is, goed doordacht was en klimaatadaptief, gaf de doorslag.

Douchen, schoonmaken, het toilet spoelen, de tuin sproeien: we gebruiken in en om ons huis veel water. Net als andere grondstoffen wordt water steeds schaarser en moeten we nadenken over hoe we hier nu en in de toekomst mee omgaan. Dat doen lokale en landelijk overheden, maar het is ook belangrijk om na te denken over wat je zelf kunt doen. Daarom kregen de scholieren, van de vier noordelijke waterschappen en de drie provincies, de opdracht om na te denken over het (her)gebruik van huishoudelijk water.

Douchewater filteren en hergebruiken

De afgelopen weken deden de jongeren uitgebreid onderzoek naar de waterketen en naar watergebruik in en om huis. Ze moesten vervolgens hun technische skills gebruiken om een product te ontwerpen en onderzoek doen naar consumentengedrag, want een campagne om hun plan voor circulair gebruik van water onder de aandacht te brengen, hoorde ook bij de opdracht. Geen eenvoudige opdracht, maar de jongeren wisten er wel raad mee!

416.000

vervuilingseenheden in werkgebied
Waterschap Noorderzijlvest

121.000

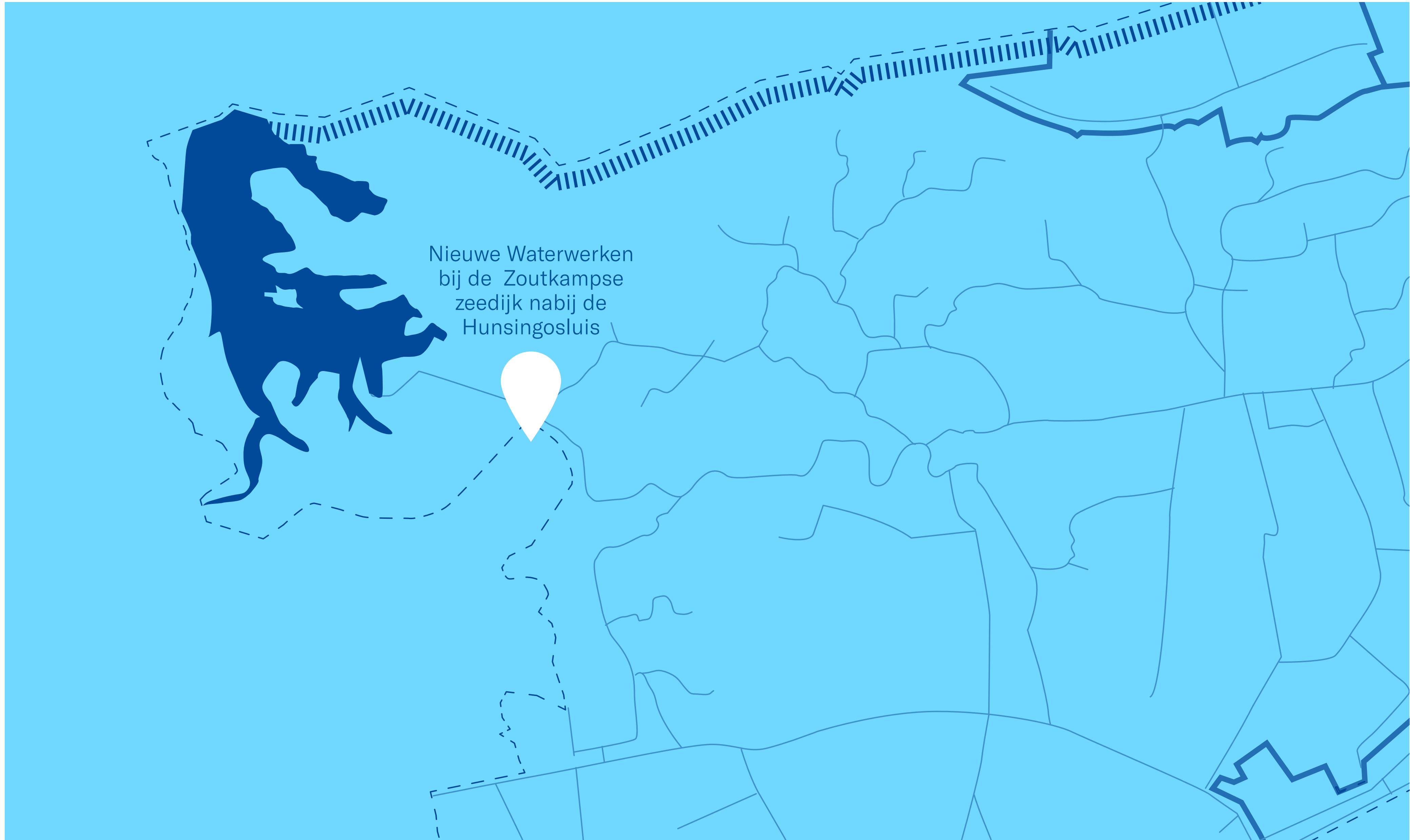
vervuilingseenheden gezuiverd
voor Waterschap Hunze en Aa's

9.700

vervuilingseenheden gezuiverd
voor Wetterskip Fryslân

1.125

vervuilingseenheden gezuiverd
door Waterschap Drents Overijsselse Delta

**“We doen heel veel.
We moeten niet alles tegelijk willen”**

Bert Wiersema is sinds de zomer van 2023 lid van het dagelijks bestuur.

De vers gevormde coalitie was op zoek naar een vierde dagelijks bestuurder om het werk goed te kunnen verdelen. Wiersema stemde toe. Hij kreeg onder meer financiën in zijn portefeuille. “Een uitdaging in tijden waarin werk aan water steeds duurder wordt”, zegt hij terugkijkend op de eerste negen maanden. “Ons coalitieakkoord is ambitieus. Je moet sturen op het beheersbaar maken van het geheel. Dat is mogelijk. We moeten alleen niet alles tegelijk willen”.

Het project 'Nieuwe Waterwerken Zoutkamp' is inmiddels volop in uitvoering. Dit is een belangrijke investering om in staat te blijven steeds meer overtollig water in natte tijden af te kunnen voeren naar zee.

Meer dan ooit investeren

Het nieuwe dagelijks bestuur maakte een afspraak met het algemeen bestuur: er is een uitwerking nodig van het coalitieakkoord. Deze uitwerking richt zich op de plannen en ambities voor de komende jaren: wat zien we – vooral ook op langere termijn – op ons af komen? Hoe vertaalt zich dat in tijd, capaciteit en geld? En voor welke keuzes staan we dan nu? Die zoektocht resulteerde in het Uitvoeringsprogramma 'De waarde van water'. Daarover nam het algemeen bestuur eind maart 2024, een jaar na de verkiezingen, een positief besluit. Dat stemt Wiersema tevreden: “het algemeen bestuur ziet dat we moeten blijven investeren, meer dan ooit. En dat zal nog een hele poos doorgaan. Het resulteert in een behoorlijk hoger investeringsvolume van ruim € 60 miljoen per jaar. We gingen bij de start van de bestuursperiode uit van € 50 miljoen per jaar. Het is dus heel goed geweest tijd te maken voor een grondige analyse van onze komende opgaven. We hebben daarbij veel verder vooruit gekeken dan deze bestuursperiode lang is”.

17

sluizen in het gebied
van Noorderzijlvest

Niet afwentelen

Wiersema benadrukt de noodzaak om te blijven investeren: “we willen beslist niet afwentelen op volgende generaties. In het verleden gebeurde dat wel en daar plukken we nu wrange vruchten van. We zijn genoodzaakt om soms forse inhaalslagen te maken om onze basis op orde te maken: in assets, in systemen en in bedrijfsvoering”. Het waterschap maakt daarin behoorlijke vorderingen. Het betekent volgens Wiersema niet dat het waterschap in alle ontwikkelingen en innovaties voorop moet lopen: “we kiezen ervoor om actief en op tijd te volgen, dat past bij ons als een relatief klein waterschap”.

Beheerste groei

Hogere investeringen leiden tot meer werk in een veranderende wereld. “Onze kerntaken veranderen in hoog tempo”, vertelt Wiersema. Hij doelt onder meer op steeds beter zuiveren van afvalwater, het afvalwater duidelijker als grondstof gaan benutten, andere vormen van kustverdediging serieus onderzoeken, grote inspanningen leveren voor een betere waterkwaliteit, groeiende steden, nationale en internationale klimaatafspraken, water en bodem als sturende elementen in de ruimte; er is heel veel in beweging in de wereld van het waterbeheer. Toch is beheerste groei op z’n plaats vindt Wiersema: “Als wij te hard lopen, gaan wij al dat werk niet aankunnen. Het is tegenwoordig niet vanzelfsprekend dat we de goede mensen op de juiste plek op tijd vinden”.

Het uitvoeringsprogramma voorziet daarom in een geleidelijke groei van de capaciteit van de organisatie. “En daar waar we verantwoord werk kunnen doorschuiven naar latere jaren maken we die keuze”, vult Wiersema aan. “Dat geeft enige ruimte in de volle projectagenda van het waterschap en heeft als bijkomend voordeel dat de stijging van de belastingtarieven iets wordt gedempt. Net als in heel Nederland stijgen ook bij Noorderzijlvest de komende jaren de tarieven. “We weten nu veel beter in welke orde van grootte dat gebeurt. Eerst nog rond de 11% voor de categorie woningeigenaren. Vanaf 2027 zien we een gematigder stijging van ongeveer 6% voor ons. Onverwachte ontwikkelingen uiteraard voorbehouden”, voegt Wiersema toe.

Verdedigingslinie

De kersverse bestuurder is in korte tijd overtuigd van de waarde van water in het maatschappelijk debat. “Onlangs had ik een gesprek met vertegenwoordigers van de Nederlandse Waterschapsbank. Zij vergeleken ons werk met dat van een verdedigingslinie: achter die linie van dijken en duinen en tal van andere voorzieningen om veilig te leven met water, ligt de BV Nederland die niet kan functioneren zonder die voorzieningen. Ik vond het een mooie beeldspraak. En nog waar ook. Het is dan ook meer dan belangrijk om heel toekomstgericht aan te blijven werken. Niet alleen vanuit economisch opzicht; vooral ook met oog voor meerwaarde voor mens, dier en natuur”, besluit Wiersema.

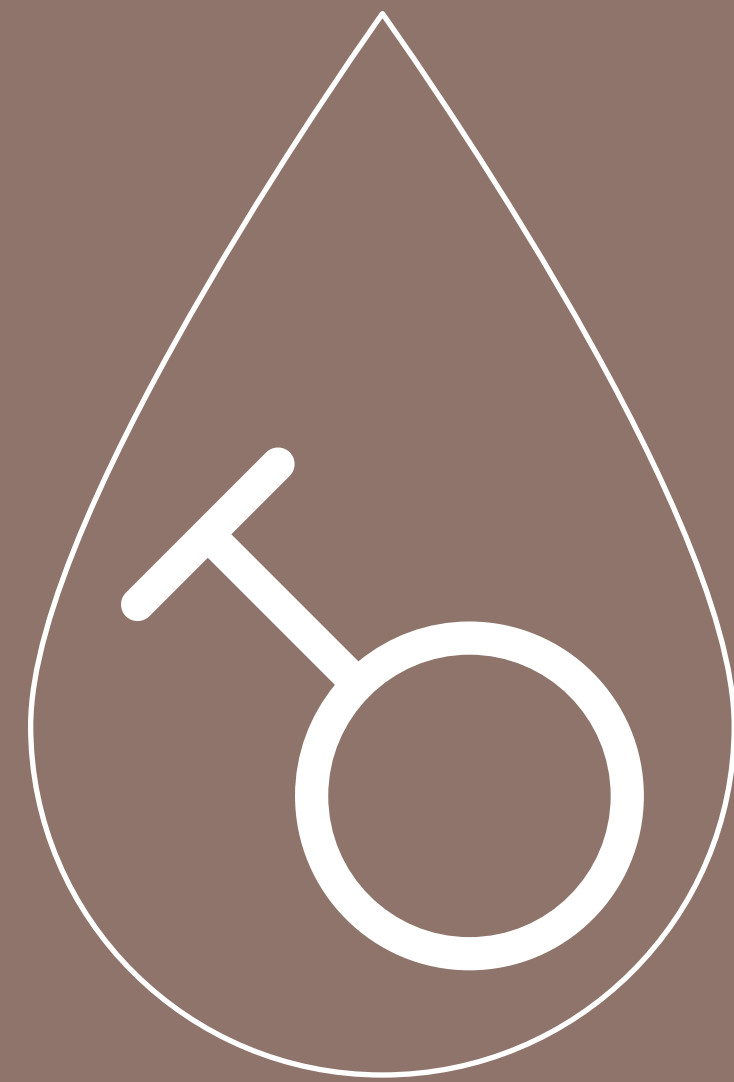
“Het algemeen bestuur ziet dat we moeten blijven investeren, meer dan ooit. En dat zal nog een hele poos doorgaan.”

In ons gebied bevinden zich

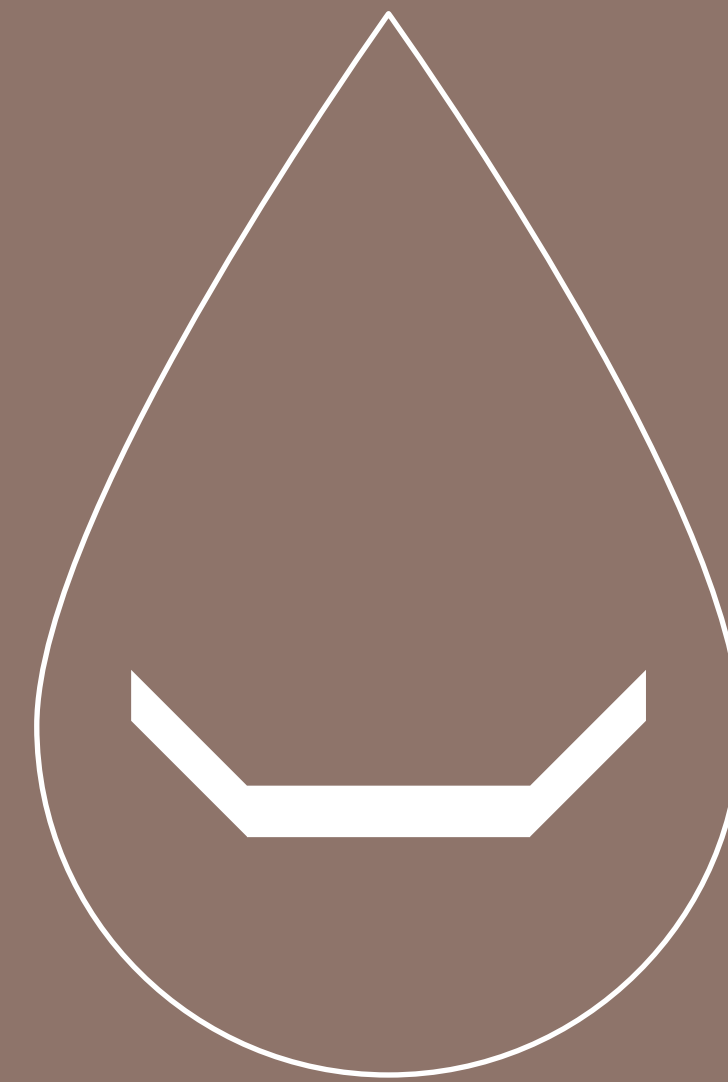
390

inlaten

833

stuwen

Voordeel voor klimaatvriendelijke bedrijven bij aanbestedingen

Bedrijven die klimaatvriendelijk ondernemen hebben meer kans op een opdracht. Het waterschap gebruikt bij aanbestedingen de CO₂-prestatieladder. Wie minder CO₂ uitstoot tijdens werkzaamheden ontvangt meer punten. Dit helpt bij het krijgen van de opdracht. Waterschap Noorderzijlvest is zelf ook gecertificeerd voor de CO₂-prestatieladder.

Niveau 3 op prestatieladder

De CO₂-prestatieladder is een instrument dat bedrijven en overheden helpt bij het verminderen van CO₂-uitstoot. Noorderzijlvest heeft niveau 3 op de prestatieladder. Het waterschap zorgt dat er minder CO₂ vrijkomt bij werkzaamheden binnen de eigen organisatie. Er is bijvoorbeeld inzicht in het energiebeleid en besparende maatregelen. Voorbeelden hiervan zijn gebruik van zonnepanelen en elektrische machines, het duurzaam maken van gebouwen en het gebruiken van zuinige pompen.

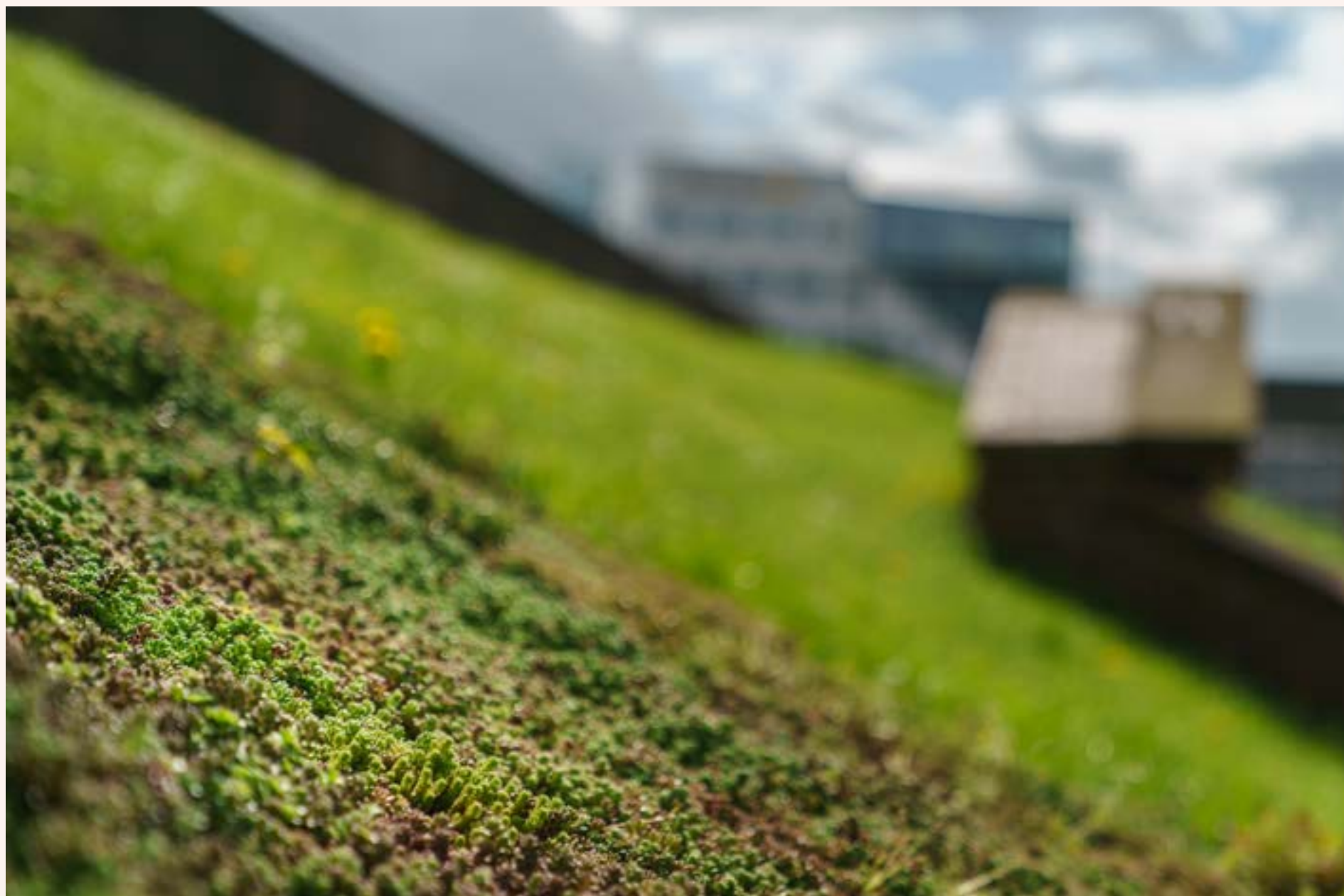
Klimaatneutraal in 2035

Dit betekent dat we dan geen CO₂ meer uitstoten. Het waterschap wil ook dat bedrijven met wie we samenwerken de eigen uitstoot verminderen. Dat is goed voor de hele sector. Noorderzijlvest zet de ladder in als gunningscriterium bij aanbestedingen van werken boven de 150.000 euro.

De CO₂-prestatieladder onderscheidt vijf niveaus in het verminderen van uitstoot. Aanbieders die zorgen voor minder CO₂-uitstoot bij het uitvoeren van hun taken en activiteiten (niveau 3) krijgen een gunningsvoordeel. Het waterschap geeft extra punten aan aanbieders die opereren op niveau 4 of 5.

Vergroening van de dijk met vetplantjes

In samenwerking met de gemeente Eemsdelta is de dijk in Delfzijl op drie locaties voorzien van een sedumbekleding, een soort vetplantjes. De dijk bestaat voor een deel uit een damwandconstructie die aan de binnenzijde bekleed is met stenen. Door hier sedum op aan te brengen, verbetert de biodiversiteit. Ook vangt de groene bekleding regenwater op dat anders het riool in zou spoelen en krijgt de dijk een natuurlijke uitstraling.

Groenere dijk

Het idee voor een groenere dijk ontstond bij een groep inwoners uit Delfzijl. Omdat het waterschap eigenaar is van de dijk en ook verantwoordelijk is voor het onderhoud van de stenen bekleding, klopte de gemeente Eemsdelta bij Noorderzijlvest aan. Samen zijn we op zoek gegaan naar een duurzame oplossing.

Voordeel van sedum

Ze doen het goed onder vochtige omstandigheden, maar zijn ook bestand tegen langere perioden van droogte. Bovendien zijn de vetplantjes nagenoeg onderhoudsvrij, omdat sedum maximaal vijf tot zes centimeter hoog wordt. De eerste stroken zijn gelegd tegenover ons gemaal De Drie Delfzijlen, een mooie centrale plek waar inwoners er meteen van kunnen genieten. De nieuwe sedumbekleding draagt bij aan de doelstellingen van de gemeente en het waterschap om de biodiversiteit en het vasthouden van regenwater in stedelijk gebied te verbeteren.

Onderhoud aan visstekken Kolonievaart, Veenhuizen

HSV Veenhuizen, Sportvisserij Groningen Drenthe en Waterschap Noorderzijlvest hebben met elkaar afgesproken dat het waterschap éénmaal per jaar het eerste onderhoud verricht aan de visstekken aan de Kolonievaart in Veenhuizen. Het gaat om wisselende plekken waar je met beperkt vistuig, bijvoorbeeld een hengel, mag vissen.

Vissen het hele jaar door

De visstekken worden vooraf met vrijwilligers van HSV Veenhuizen en een uitvoerder of ecooloog geselecteerd. Na het eerste onderhoud zullen vrijwilligers van HSV Veenhuizen de visstekken gedurende het visseizoen blijven onderhouden. Dankzij het aanleggen van de visstekken kan er door recreatievissers het hele jaar worden gevist aan de Kolonievaart in Veenhuizen.

Waterschap Noorderzijlvest heeft alle visrechten volledig verhuurd aan Sportvisserij Groningen Drenthe, de overkoepelende organisatie namens alle 135 hengelsportverenigingen in ons werkgebied. Daarnaast helpen de sportvissers bij onder meer de monitoring van de visstand voor de Kaderrichtlijn Water.

Leefgebieden voor bever in Groningen en Drenthe raken vol

In september is een bever verplaatst van het gebied van Waterschap Hunze en Aa's naar het gebied van Waterschap Noorderzijlvest. Vanuit een gebied waar hij niet welkom is naar een gebied waar bevers geen gevaar betekenen.

Beverbeheerplan

Het aantal bevers is in Groningen en Drenthe de laatste jaren snel gegroeid. Dat is positief voor de natuur. Tegelijkertijd moeten we de schade door bevers beperken. Daarvoor hebben provincies en waterschappen in Groningen en Drenthe in 2021 het beverbeheerplan vastgesteld.

Bevers naar groene gebieden

In het beverbeheerplan zijn de provincie Groningen en een deel van de provincie Drenthe ingedeeld in gebieden waar de bever mag leven en waar niet. Het gebied waar dat niet kan, ligt grotendeels onder zeeniveau. Wanneer bevers daar gaan graven in de dijken en kaden kan dat de veiligheid van inwoners in gevaar brengen. Bevers kunnen verder ook spoorwegen en maaipaden langs water ondergraven. Daarom vangen we ze en verplaatsen we ze naar een geschikt groen leefgebied. De waterschappen hebben in afstemming met de provincies de afgelopen jaren al meerdere bevers verplaatst. → [Artikel gaat verder op de volgende pagina](#) →

Verplaatsen steeds moeilijker

Het vangen en herplaatsen van bevers wordt steeds lastiger. In de geschikte leefgebieden leven inmiddels al meerdere beverfamilies. In september waren nog maar twee gebieden beschikbaar om een bever naartoe te brengen. Als geen gebied meer beschikbaar is, moeten waterschappen een bever doden. Dat is afgesproken in het beverbeheerplan. Dat moment komt dichterbij.

Meerwaarde van de bever

De bever draagt sterk bij aan natuurontwikkeling en vergroting van de diversiteit rond beken en plassen. De bever kan deze gebieden naar zijn behoeftes aanpassen. Bevers zijn zichtbaar en een waardevolle aanvulling op de natuurbeleving. Bevers verlaten na zo'n twee jaar hun ouderlijk huis en gaan op zoek naar een eigen leefgebied.

‘Water en bodem sturend’ in educatieopdracht

Hoe combineer je creativiteit met kennis van water- en landschapsbeheer om het Noord-Groningse dorp 't Zandt het ‘Blauwste Dorp van Nederland’ te maken? Met dit vraagstuk gingen jongeren van Het Stadslyceum, Het Harens lyceum, het Praedinius Gymnasium en een aantal technische MBO-opleidingen van het Alfa College mee aan de slag.

Samen met ondernemer Drewes Wildeman van Landgoed De Camping werken ze aan innovatieve ontwerpen om van 't Zandt het ‘Blauwste Dorp van Nederland’ te maken. Door informatie over historische landschapselementen te combineren met (technische) kennis van waterbeheer krijgt water in de plannen weer een sturende rol in de inrichting van het dorp.

Meer ‘blauw’ biedt kansen voor natuur en recreatie

Het veranderende klimaat zorgt voor extremen in het weerbeeld. Langdurige warme periodes of juist grote hoeveelheden neerslag in korte tijd vragen om waterbuffers. Om uit te putten in tijden van droogte of om juist water op te vangen bij veel regen. Daarnaast zorgt de aanwezigheid van water voor een betere balans in de natuur. En biedt het kansen om jong en oud meer te vertellen over de verschillende natuurelementen. Ook is 't Zandt een dorp dat omringd is door twee maren. Maar een verbinding daartussen ontbreekt. Herstel van deze verbinding leidt tot kansen voor de vaarrecreatie. En wat valt te leren van de oude watermeesters? Oude kennis kan ingezet worden voor het bedenken van nieuwe oplossingen.

Samenwerking

In het schooljaar 2023-2024 is Waterschap Noorderzijlvest samen met stichting Blauwe Lijn en Landgoed De Camping opdrachtgever voor de opdracht: Ontwerp het Blauwste Dorp van Nederland. Binnen deze opdracht worden waterbeheer, historische kennis over oude watermeesters, sociaal ondernemen en (technisch) onderwijs met elkaar verbonden.

Uitvoering dijkversterking Lauwersmeerdijk-Vierhuizergat gestart

In april is de start van de dijkversterking Lauwersmeerdijk-Vierhuizergat gevierd in de haven van Lauwersoog. Op de zeedijk gaven bewoners, bestuurders, ondernemers en leerlingen van basisschool 'Mandegoud' uit Kloosterburen het startsein voor het versterken van de dijk van morgen. De negen kilometer lange Lauwersmeerdijk vanaf de R.J. Cleveringsluizen tot de Westpolder beschermt al meer dan 50 jaar het

Lauwersmeergebied en delen van het achterland tegen overstromingen. De dijk moet versterkt worden, omdat deze niet meer voldoet aan de normen voor de waterveiligheid. Daarna beschermt de dijk de komende 50 jaar weer tegen een hogere zeespiegel en extreem weer als gevolg van klimaatverandering.

Ecologische koppelkansen

Met de dijkversterking wordt ook de waddennatuur versterkt, recreatie rond de dijk gestimuleerd en verkeersveiligheid verbeterd. Er komt een tweede toegangsweg naar de haven van Lauwersoog. En een wandelboulevard langs de haven, een fietspad en een wadtribune op de landelijke dijk langs het Vierhuizergat. Ten behoeve van de natuur wordt een kwelder ontwikkeld en komen er riffen en getijdenpoelen langs de dijk. Met een dijkdoorgang brengen we een binnendijks gebied van de Marnewaard weer in verbinding met de Waddenzee. Zo ontstaat een meer natuurlijker overgang tussen land, wad en water. De dijkversterking levert een bijdrage aan de biodiversiteit en aan het behalen van wettelijke doelen voor Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water van de Waddenzee.

Duurzaamste dijk van Nederland

De ambities zijn groot: we willen de duurzaamste dijk van Nederland bouwen. We gaan circulair ontwerpen en bouwen, met hergebruik van materialen van de huidige dijk en nieuw materiaal uit de regio. Daarnaast zetten we emissieloos elektrisch materieel in en maken we gebruik van hernieuwbare en fossielvrije HVO diesel. Zo willen we de milieukosten en CO₂ uitstoot met 50% verminderen.

413.185

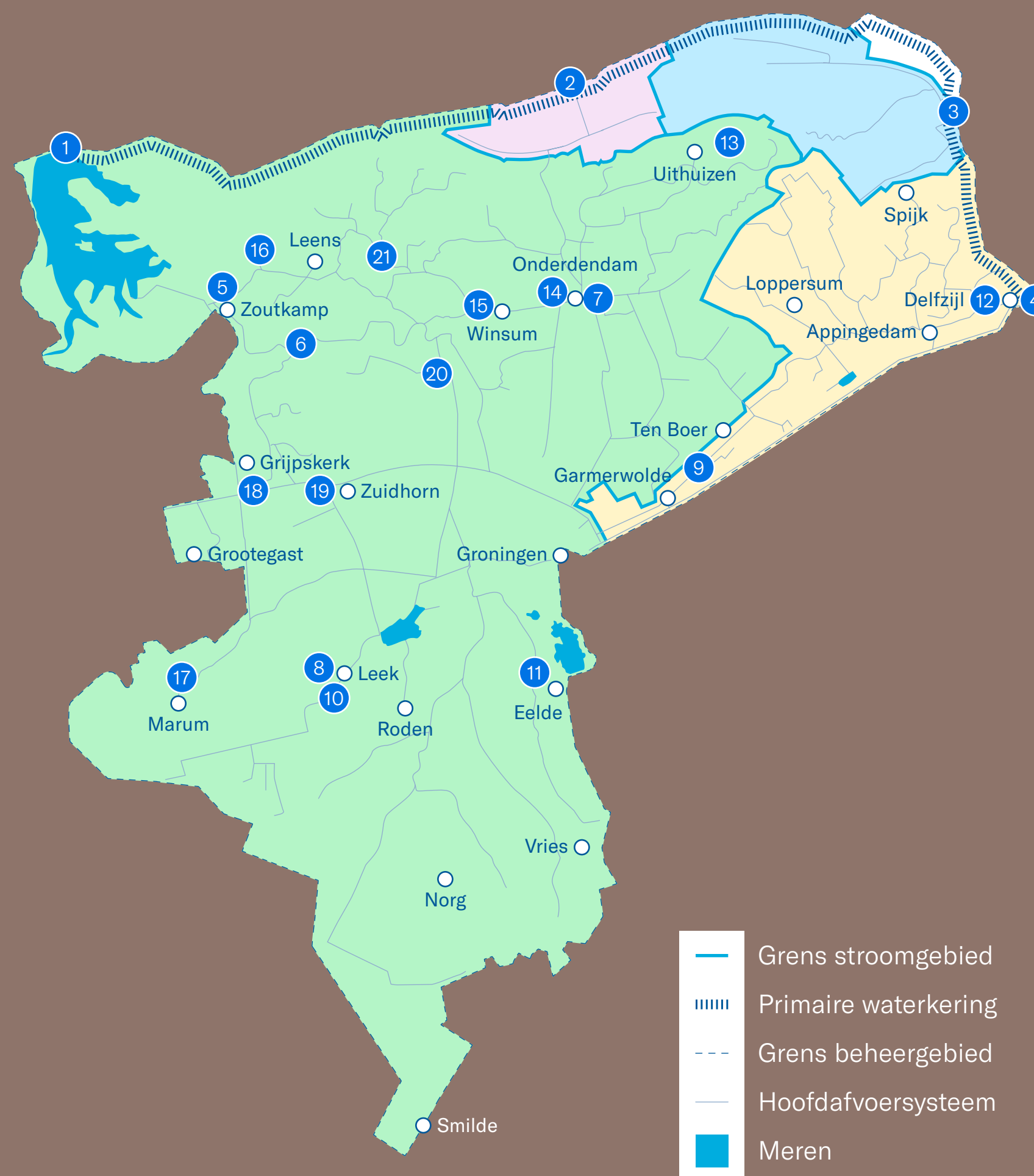
inwoners in het werkgebied van Noorderzijlvest

De waarde van water

Met een werkgebied van 144.000 hectare waarin 413.185 mensen wonen, hebben we een gebied vol uitdagingen. Zo hebben we de zeespiegelstijging ten noorden van ons werkgebied waarvoor we onze dijken veilig moeten houden. En de bodemdaling midden in ons gebied. Daardoor stijgt het waterpeil en kunnen we water moeilijker afvoeren. We hebben te maken met toenemende perioden van extreme droogte en neerslag en zorgen om de waterkwaliteit.

Deelstroomgebieden

- Electra
- Noordpolder
- Spijksterpompen
- Fivelingo
- Overige

Uitwateringssluizen en gemalen

- ① Uitwateringssluizen Lauwersoog
- ② Gemaal Noordpolderzijl
- ③ Gemaal Spijksterpompen
- ④ Gemaal De Drie Delfzijlen
- ⑤ Gemaal H.D. Louwes
- ⑥ Gemaal De Waterwolf

Werkplaatsen en rioolzuiveringsinstallaties

- ⑦ Werkplaats Onderdendam
- ⑧ Werkplaats Leek
- ⑨ Zuiveringsinstallatie Garmerwolde
- ⑩ Zuiveringsinstallatie Leek
- ⑪ Zuiveringsinstallatie Eelde
- ⑫ Zuiveringsinstallatie Delfzijl
- ⑬ Zuiveringsinstallatie Uithuizermeeden
- ⑭ Zuiveringsinstallatie Onderdendam
- ⑮ Zuiveringsinstallatie Winsum
- ⑯ Zuiveringsinstallatie Ulrum
- ⑰ Zuiveringsinstallatie Marum
- ⑱ Zuiveringsinstallatie Gaarkeuken
- ⑲ Zuiveringsinstallatie Zuidhorn
- ⑳ Zuiveringsinstallatie Feerwerd
- ㉑ Zuiveringsinstallatie Wehe-den Hoorn

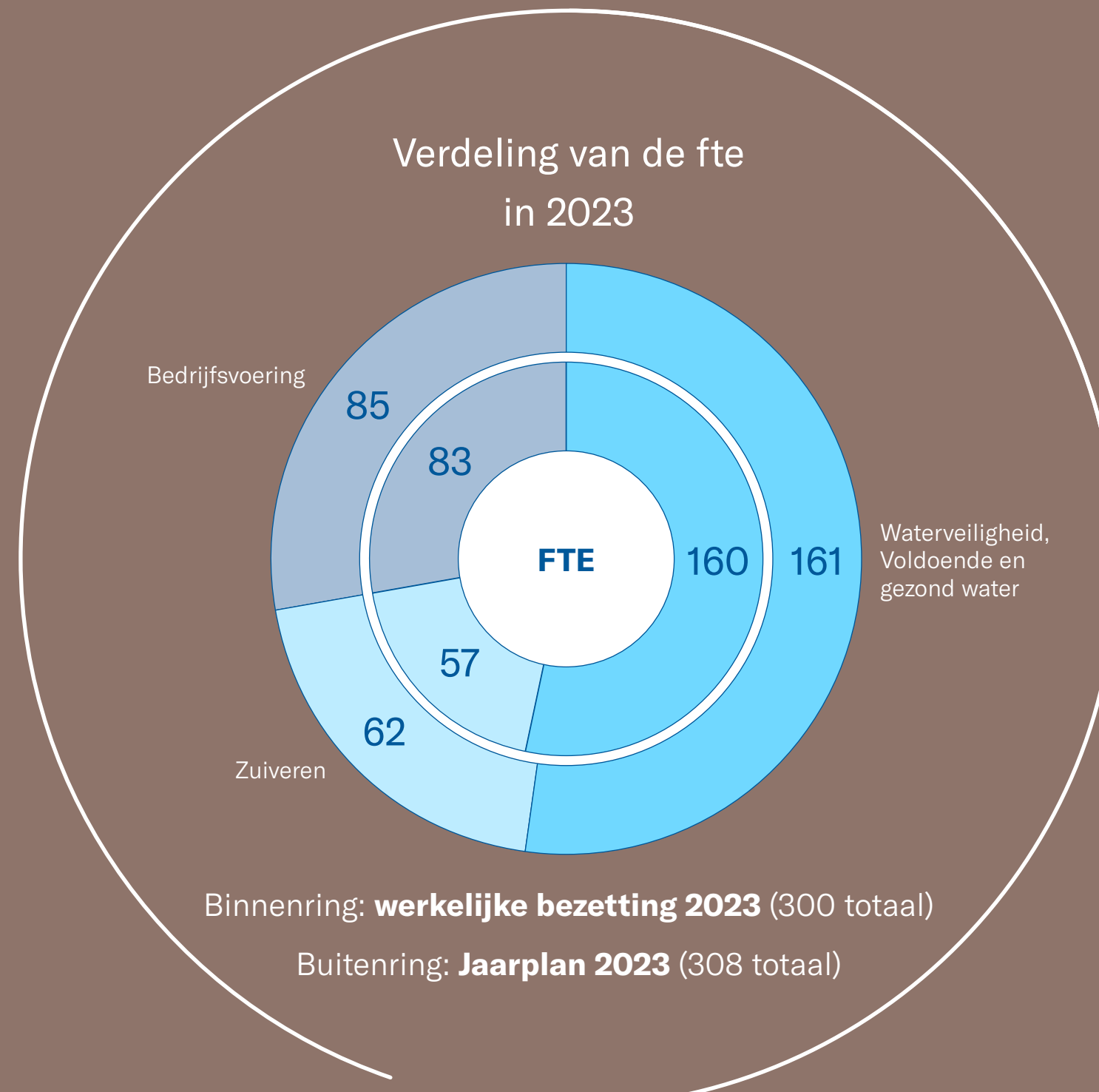

Totaal aantal medewerkers in 2023 in dienst bij Noorderzijlvest

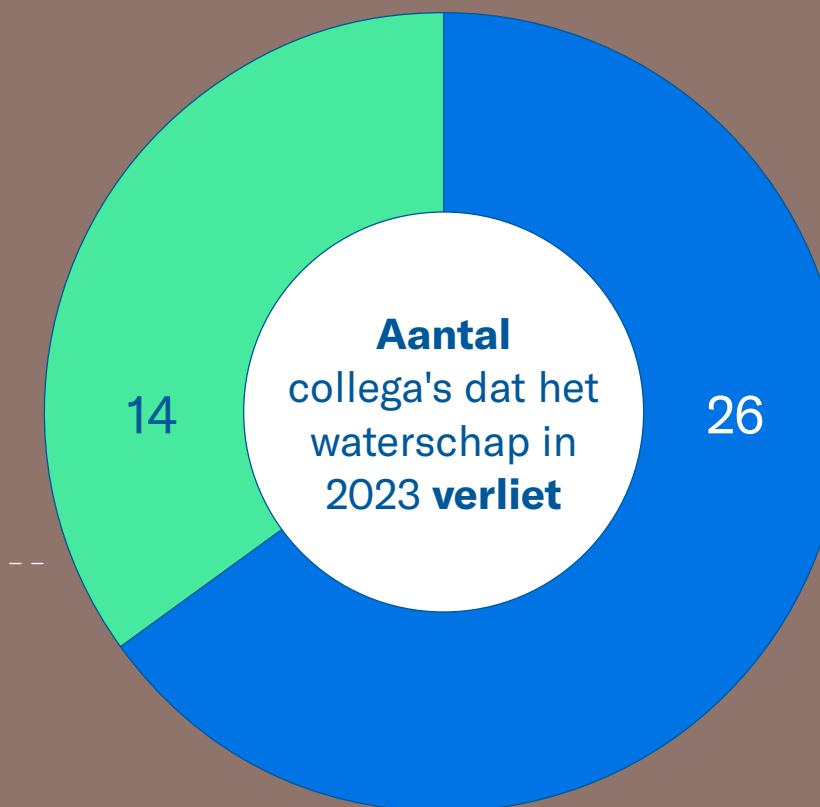
300
FTE

316
personen

- Medewerker ●
- Stagiaire ●
- Trainee ●
- Participant ●

- Medewerker ●
- Stagiaire ●

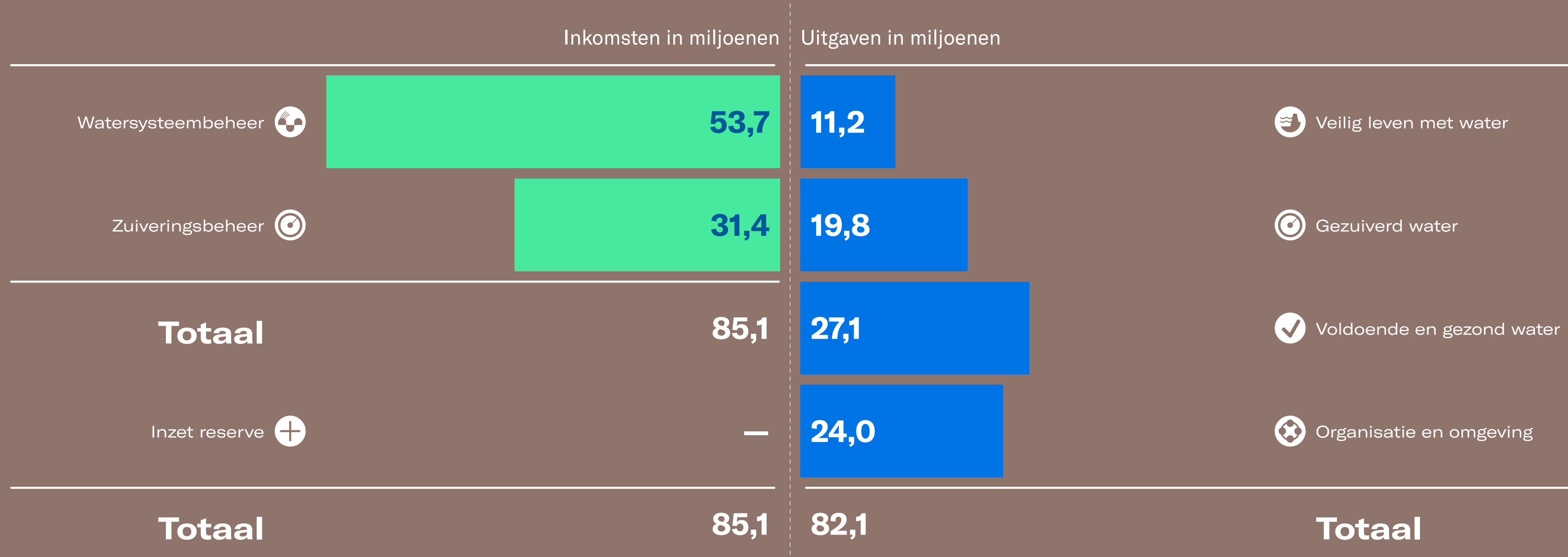
in
59
personen
in dienst getreden

uit
40
personen
uit dienst getreden

6,6% was het gemiddelde ziekteverzuimpercentage in 2023 (exclusief zwangerschap en inclusief langdurig verzuim)

Het resultaat van 2023 in miljoenen €

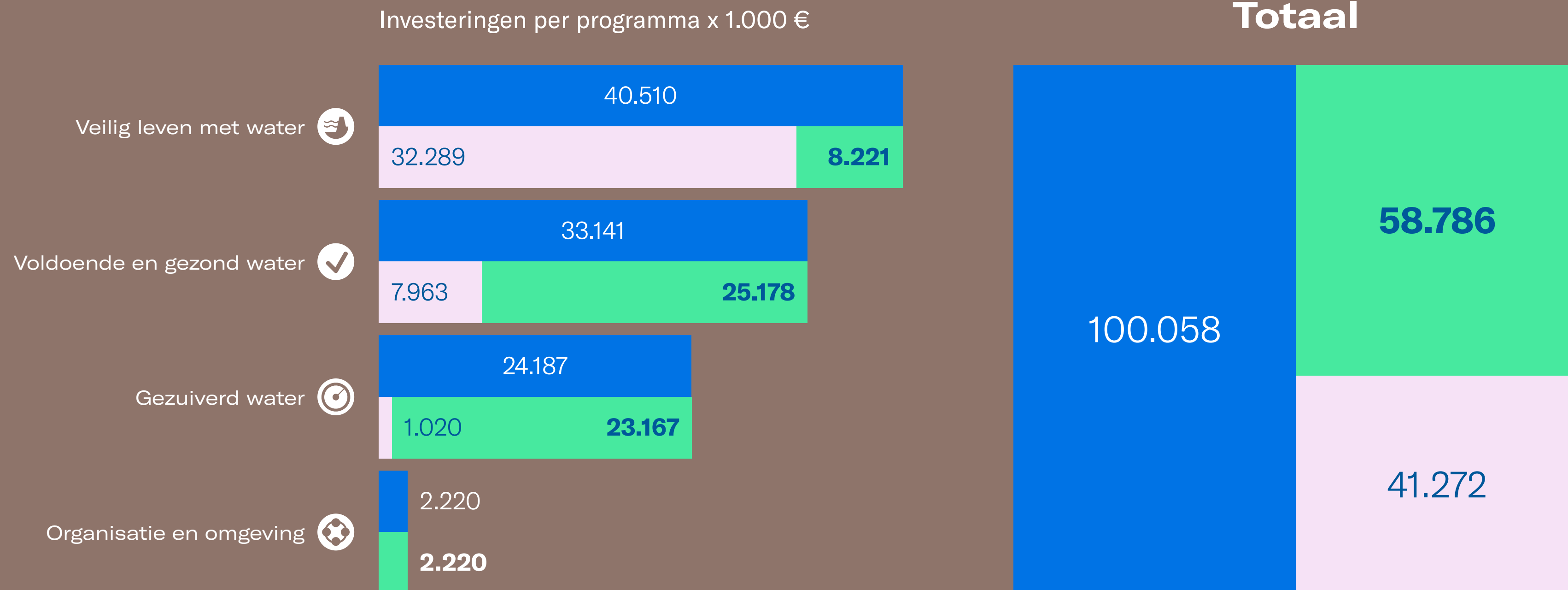
3,0

In 2023 is het resultaat een **positief resultaat** van € 3,0 miljoen

Investerings 2023

x 1.000 €

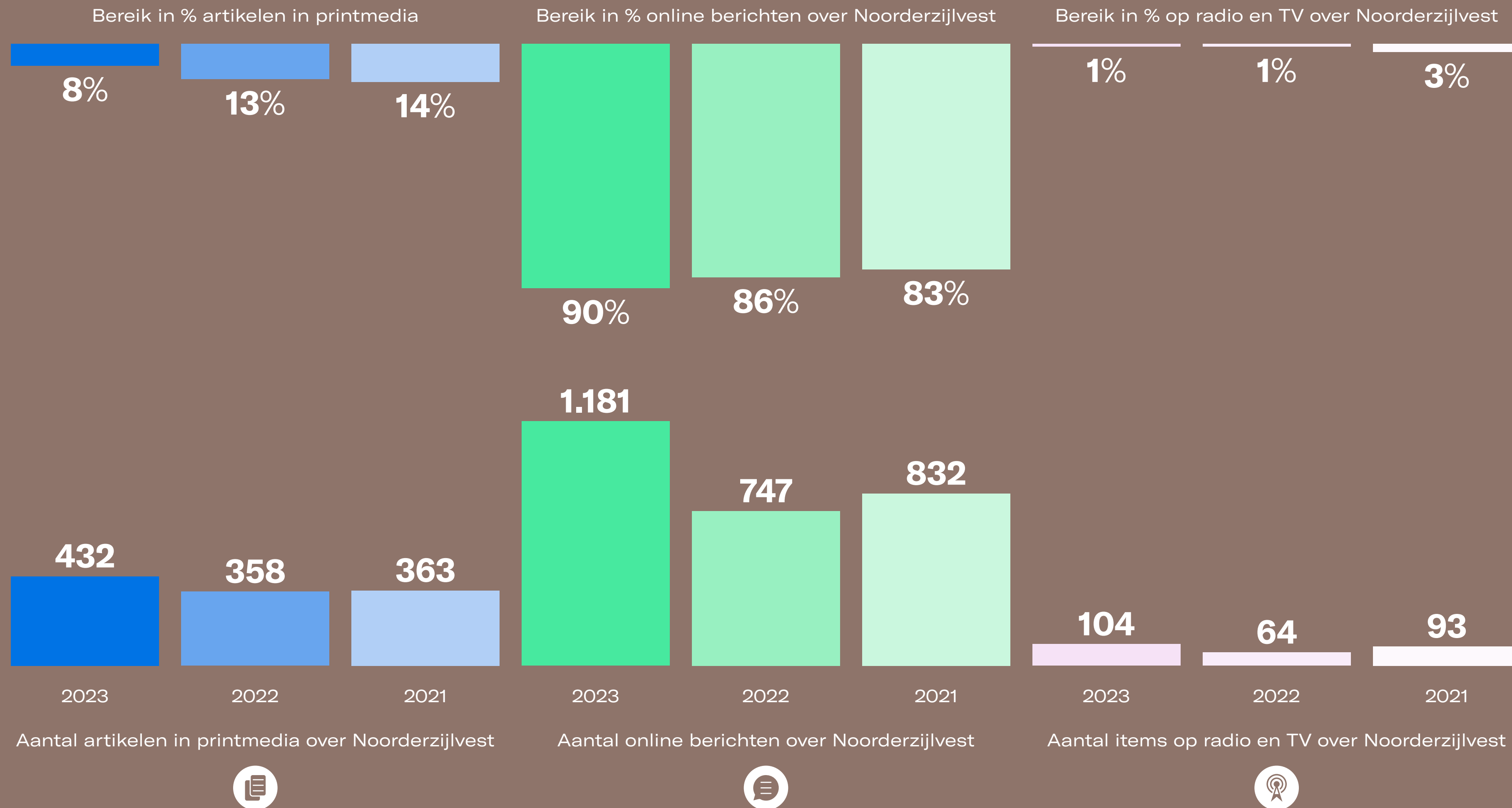

In 2023 is € 100,1 miljoen besteed aan investeringsprojecten (out of pocket uitgaven). In 2023 is ten opzichte van de begroting € 25,7 miljoen meer uitgegeven omdat al geplande werkzaamheden in een aantal projecten naar voren zijn gehaald. Dat resulteert in een realisatiegraad van 135%.

Media-aandacht in 2023

online berichten, artikelen in print, items op radio en TV, bereik in %

Social media

het aantal volgers in 2023

7.564

LinkedIn

(2022: 6.259)

6.176

X

(2022: 6.279)

4.060

Facebook

(2022: 3.580)

746

Instagram

(2022: 642)

(Instagram account in oktober 2022 nieuw gestart)

Meest bezochte pagina's op onze website

www.noorderzijlvest.nl

- Waterschapsverkiezingen op 15 maart 2023
- Onder welk waterschap val ik?
- Vacatures
- Wat valt er te kiezen
- Waterstanden
- Onze vacatures
- Bestuur
- Dagelijks bestuur
- Nieuwe Waterwerken Zoutkamp
- Jouw stemt telt
- Stremmingen
- Contact

193.342
Bezoekers

92.786
Unieke
paginaweergeven

Disclaimer bij deze cijfers: tot 2023 gebruikten we Google Analytics om inzicht te krijgen in het aantal bezoekers van de website en het aantal unieke paginaweergave. Vanaf 2023 gebruiken we Sim Analytics (afkomstig van onze leverancier van de website). Dit resulteert in afwijkende cijfers van 2022 ten opzichte van de cijfers die in het publieksjaarverslag 2022 zijn gepubliceerd.

Paginaweergave is iedere pagina die een bezoeker heeft bekeken. Als je deze pagina opent en dan op 'refresh' klikt, dan zijn dat dus twee paginaweergaven maar één unieke paginaweergave.

Aandacht in 2023 voor:

Opnieuw minder muskus- en beverratten in 2023

Baggerslib Noorderzijlvest wordt hergebruikt op Oosterhorn

Historische investering in Lauwersoog en Zoutkamp

Waterberging Onlanden moet steeds meer water kwijt, dat heeft invloed op de andere Drentse beekdalen

Groningse testdijk opgeblazen als experiment voor hoogwatercrises

Gat in dijk Zoutkamp geeft inkijkje middeleeuwse dijkbouw

Waterschapsverkiezingen

Provincie stelt € 750.000 beschikbaar voor verbeteren waterkwaliteit

Jongeren strijden voor het beste idee duurzaam waterbeheer

Waterschappers vragen aandacht voor klimaat met fietstocht van 375 km over NAP-nulmeterlijn

Akkoord met NAM over zekerheidsstelling en bodemdalingschade

Blauwalg door zon en warmte

Waterschap en Lionsclub samen in actie op World Cleanup Day

Leefgebieden voor bever in Groningen en Drenthe raakt vol

Dijkgraaf: Veilig leven met water niet meer vanzelfsprekend!

Noorderzijlvest vermindert met duurzame diesel CO2-uitstoot

Extra ruimte voor 5,2 miljoen kuub water in De Onlanden

Dijkbewaking vanwege storm Pia

Colofon

Het jaarverslag 2023 De waarde van water
is een uitgave van Waterschap Noorderzijlvest
Online verschenen: mei 2024

**Onze dank gaat uit naar
iedereen die heeft bijgedragen
aan dit jaarverslag.**

Eindredactie: team Communicatie, Noorderzijlvest

Grafisch ontwerp & graphics: Shootmedia

Fotografie: Reyer Boxem

Contact: communicatie@noorderzijlvest.nl

Copyright 2024: Waterschap Noorderzijlvest

Niets uit deze digitale uitgave mag op welke manier dan ook opnieuw
gebruikt worden zonder schriftelijke toestemming van het waterschap.

